

Kadernota

SPORT & BEWEGEN

**Harlingen in
beweging**

2026-2034

Kadernota

SPORT & BEWEGEN

Publicatiedatum: 10 oktober 2025

Gemeente Harlingen
Voorstraat 35
8861 BD Harlingen

Colofon

Tekst en redactie

Jorine van Dijk, Gemeente Harlingen

Fotografie

Dorus Breidenbach, Joachim de Ruijter, Sport Fryslan,
Jiu Jitsu Kenmei

Vormgeving

Planeet van Betekenis

Voorwoord

Sport en bewegen zijn van onschatbare waarde voor onze samenleving. Ze versterken niet alleen onze gezondheid en vitaliteit, maar brengen mensen ook samen. In de gemeente Harlingen zien we dagelijks hoe sport verbindt – op het sportveld, in de gymzaal en in onze buurten. Van jong tot oud, van georganiseerd tot informeel: bewegen hoort bij het leven in onze havenstad.

Met deze kadernota Sport en Bewegen 2026–2034 geven we richting aan hoe we ook de komende jaren blijven investeren in een actieve, inclusieve en gezonde gemeente. We sluiten aan bij landelijke ambities én bouwen voort op wat er lokaal al goed staat: een divers verenigingsleven, betrokken vrijwilligers, een prachtige beweegomgeving en een groeiend netwerk van samenwerkingspartners in zorg, onderwijs en cultuur.

In deze nota hebben we gekozen voor zes landelijke thema's als kapstok. Per thema kijken we wat er speelt in de gemeente Harlingen, welke ambities we hebben en hoe we dat samen met onze partners gaan aanpakken. Want een lokale aanpak maak je niet vanachter een bureau. Dat doe je samen – met inwoners, buurtsportcoaches, verenigingen en ondernemers. Iedereen heeft daarin een rol.

Als wethouder ben ik trots op de inzet en het enthousiasme in onze gemeente. Ik nodig je van harte uit om samen verder te bouwen aan een beweegvriendelijk gemeente, waar iedereen – op zijn of haar manier – kan meedoen, groeien en genieten.

Hendrik Sijtsma

Wethouder

Inhoudsopgave

Visie Sport & Bewegen	pag 5
1. Inleiding	pag 6
1.1 Landelijke kaders	pag 6
1.2 Provinciaal Sportbeleid	pag 7
1.3 Relaties met betrokken beleidsterreinen	pag 7
1.4 Afbakening	pag 7
1.5 Harlingen in beweging: momentopname 2025	pag 8
1.6 Leeswijzer	pag 10
2. Iedereen kan meedoen	pag 11
3. Sociaal veilige sport	pag 14
4. Vitale sportaanbieders	pag 15
5. Vaardig in bewegen	pag 17
6. Maatschappelijke waarde van (top)sport	pag 23
7. Gezonde sportomgeving	pag 26
8. Ruimte voor sport en bewegen	pag 29
9. Van visie naar uitvoering	pag 33
9.1 Van meten naar verbeteren: beleid in beweging	pag 33
10. Financiële vertaling van ambities	pag 35
BIJLAGEN	pag 36
Bijlage I	Infographic: Maatschappelijke waarde van sport en bewegen
Bijlage II	KISS-rapportage gemeente Harlingen in 2023

Visie Sport & Bewegen

HARLINGEN 2026–2034

In de gemeente Harlingen bouwen we aan een gezonde, verbonden en beweegvriendelijke leefomgeving, waar iedereen dichtbij huis en op eigen wijze kan meedoen.

Harlingen is een compacte en karaktervolle gemeente aan het wad, met een rijk verenigingsleven, een sterke sociale structuur en een omgeving die uitnodigt tot bewegen. Van wandelroutes in de omgeving tot sportvelden midden in de wijk – sport en bewegen zijn in de gemeente Harlingen nooit ver weg.

Wij willen dat al onze inwoners – van jonge gezinnen tot vitale ouderen – zich welkom en uitgedaagd voelen om te bewegen, op een manier die bij hen past. Sport is voor ons geen doel op zich, maar een krachtig middel om gezondheid, ontmoeting en levensplezier te bevorderen. Dat doen we sámen: met inwoners, verenigingen, scholen, zorg, cultuur en andere partners.

Met deze visie geven we richting aan hoe we in de gemeente Harlingen blijven investeren in een actieve, inclusieve en veerkrachtige gemeenschap.

Drie leidende principes

Bij de ontwikkeling en uitvoering van de lokale aanpak zijn onderstaande principes richtinggevend. Ze vormen de basis voor hoe we in Harlingen de gezondheid, het welzijn en de leefbaarheid van en voor onze inwoners willen versterken door middel van sport en bewegen.

1. Iedereen kan meedoen

We streven naar een inclusieve beweeggemeente, waar sport en bewegen voor iedereen bereikbaar, betaalbaar en passend is – ongeacht leeftijd, beperking of inkomen.

2. Bewegen dichtbij en aantrekkelijk

De unieke omgeving van Harlingen – met water, ruimte en historie – biedt volop kansen. Dankzij de compacte opzet van de gemeente is alles dichtbij en uitnodigend, waardoor we de sportvoorzieningen en buitenruimte optimaal kunnen benutten.

3. Samen voor vitaliteit en verbinding

Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid, sociale samenhang en een sterk Harlingen. We versterken de verbinding tussen sport, zorg, onderwijs, cultuur en welzijn en stimuleren samenwerking tussen inwoners, verenigingen en professionals.

1. Inleiding

Nederland is een echt sportland. Steeds meer mensen vinden hun weg naar sport en beweging – en vaak kiezen ze voor meerdere vormen tegelijk. De manier waarop we sporten verandert: flexibeler, individueler en meer op maat. De traditionele sportstructuur van verenigingen, sportbonden en NOC*NSF speelt hierin een belangrijke rol, maar biedt niet altijd een volledig antwoord op de veranderende sportbehoefte van de moderne Nederlander.

Ook in de gemeente Harlingen – met ruim 16.000 inwoners – zien we deze ontwikkelingen.

We willen inspelen op de groeiende diversiteit in sport- en beweeggedrag en tegelijk zorgen voor een stevige basis. Harlingen is rijk aan water, natuur, historische routes en openbare ruimte: een prachtige omgeving die uitnodigt tot bewegen. Daarnaast beschikt de gemeente over een sportinfrastructuur met sportparken, gymzalen en binnen- en buitensportvoorzieningen.

Met deze nieuwe Kadernota Sport en Bewegen Harlingen 2026–2034 bouwen we verder aan een gemeente waarin alle inwoners gezond, vitaal en kansrijk kunnen opgroeien, ouder worden en actief blijven meedoen. Daarnaast staan we als samenleving voor een belangrijke uitdaging: de dubbele vergrijzing. Niet alleen neemt het aantal ouderen toe, maar ook de leeftijd van deze groep stijgt. Dit betekent dat we in de komende jaren meer inwoners zullen hebben die ouder zijn én langer leven. Juist daarom is het essentieel dat we inzetten op een actieve en gezonde leefstijl op alle leeftijden. Sport en bewegen spelen hierin een cruciale rol. Door mensen te stimuleren om vitaal te blijven, vergroten we hun zelfstandigheid, welzijn en kwaliteit van leven. Tegelijkertijd dragen we zo bij aan het beheersbaar houden van zorgkosten en het versterken van de sociale samenhang in onze gemeente. Dat vraagt om een sportvisie die toekomstbestendig is, met aandacht voor toegankelijkheid, samenwerking en kwaliteit. We sluiten hierbij aan op landelijke en lokale kaders zoals Sportakkoord II¹, het lokaal sportakkoord Harlingen² en de eerdere kadernota 'Harlingen in de Sportlights'.

1.1 Landelijke kaders

Deze ambities sluiten naadloos aan bij landelijke afspraken en akkoorden, zoals Sportakkoord II, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de Brede SPUK-regeling. Ook het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanpak Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA), wat voortbouwt op de IZA-afspraken, onderstreept het belang van preventie en een gezonde leefstijl. Het IZA heeft als doel om de zorg in Nederland toegankelijk en betaalbaar te houden, onder meer door het voorkomen van instroom in zwaardere zorg. Sport en bewegen zijn daarin krachtige middelen: ze helpen gezondheid te bevorderen en zorg te voorkomen, juist nu de zorgvraag stijgt en de personeelstekorten toenemen.

In 2022 is het Landelijk Hoofdpijnen Sportakkoord II 'Sport versterkt' gesloten. Hiermee wordt voortgebouwd op het eerste sportakkoord en zijn de ambities voor 2022–2026 vastgelegd. De focus ligt op het beter afstemmen van sportaanbod op de behoefte van de

¹ <https://www.sportakkoord.nl/wp-content/uploads/sites/3/2023/01/hoofdpijnen-sportakkoord-ii.pdf>

² Lokaal sportakkoord Harlingen

sporter, het tegengaan van uitstroom bij clubs – vooral onder jongeren – en het versterken van ondersteuning aan sportaanbieders. Daarnaast wil het akkoord de maatschappelijke waarde van sport zichtbaarder maken en bijdragen aan het voorkomen dat één op de drie Nederlanders in 2040 chronisch ziek is.

Met deze Kadernota Sport en Bewegen zetten we in op een stevige, samenhangende aanpak waarin sport en bewegen een centrale rol spelen bij het gezond en vitaal houden van onze samenleving – nu én in de toekomst. Bij het opstellen van deze nota hebben we ons laten leiden door zowel de landelijke ambities uit Sportakkoord II als de specifieke kenmerken en behoeften van onze lokale gemeenschap.

1.2 Provinciaal sportbeleid

In de beleidsbrief ‘Fryslân in beweging: iedereen doet mee’³ (2025–2028) staat het doel centraal dat in 2040 minimaal 75% van de Friezen voldoende beweegt. Fryslân zet in op een inspirerend sport- en beweegklimaat, met aandacht voor Fryske sporten, breedtesport en topsport. De provincie wil zo de deelname van Friezen aan sport- en beweegactiviteiten verhogen.

1.3 Relaties met lokale beleidsterreinen

De rol van de gemeente als sportstimulator verandert. Sport en bewegen worden niet langer uitsluitend als doel gezien, maar als krachtig middel dat meerdere beleidsvelden versterkt. Deze kadernota sluit aan bij het gezondheidsnota, opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO), inclusiebeleid, Wmo-beleid, omgevingsvisie, cultuur en armoedebestrijding. Door sport structureel te verankeren in deze domeinen, ontstaat een samenhangende aanpak die bijdraagt aan een gezonde, kansrijke en verbonden samenleving.

Het hoofdlijnenakkoord 2022-2026 zet in op een gezonde en leefbare gemeente. De kadernota sport en bewegen draagt hieraan bij door sport en bewegen te integreren in ruimtelijke ontwikkeling, zoals beweegvriendelijke openbare ruimte, multifunctionele sportplekken en wijkgerichte aanpak voor ouderen.

1.4 Afbakening

Deze Kadernota richt zich op bewegen en breedtesport: sport- en beweegactiviteiten die niet beroepsmatig of op topsportniveau worden uitgevoerd. Het is bedoeld voor jeugd, volwassenen, senioren, mensen met een beperking, inactieve inwoners en inwoners met een laag inkomen of een chronische aandoening. Daarbij kijken we verder dan alleen het verenigingsleven: ook commerciële én informele aanbieders van sport- en beweegactiviteiten spelen een belangrijke rol in het versterken van een actief en gezond Harlingen.

³ Beleidsbrief sport ‘Fryslân in beweging: iedereen doet mee’

1.5 Harlingen in beweging: momentopname 2025

De sportdeelname in Nederland is na de coronapandemie weer in de lift: in 2023 steeg het aantal leden van sportverenigingen met bijna 40.000⁴. Ook in Harlingen zien we herstel, maar er blijven zorgen en uitdagingen die vragen om een toekomstgerichte aanpak.

Beweeggedrag

In Harlingen voldoet 51,2% van de inwoners tussen 18 en 64 jaar aan de beweegrichtlijnen. Dit is iets boven het landelijke gemiddelde van 47,5%⁵. Slechts 42,7% sport wekelijks, en 53,6% kiest voor ongeorganiseerde sportvormen zoals wandelen, hardlopen en fitness⁶. Deze cijfers onderstrepen het belang van een flexibel sportaanbod dat aansluit bij individuele voorkeuren en moderne leefstijlen.

Bij jongeren is de uitdaging groot. Het populaire gamen en het gebruik van sociale media als tijdverdrijf zorgen ervoor dat zij minder lichamelijk actief zijn dan eerdere generaties⁴. Dit vraagt om een sportomgeving die jongeren aanspreekt, uitdaagt en verbindt. Sportaanbieders kunnen hierin een belangrijke rol vervullen door sport te combineren met ontmoeting, plezier en mentale ondersteuning.

Gezondheid

De ervaren gezondheid onder Harlingers is relatief positief: 68,2% van de inwoners beoordeelt zijn of haar gezondheid als goed of zeer goed⁵. Toch zijn er signalen die aandacht verdienen. Zo heeft 14,0% van de volwassenen ernstig overgewicht, en ervaart 20,6% (heel) veel stress. Onder jongeren is de situatie zorgwekkender: 23,8% van hen ervaart psychische klachten, zoals blijkt uit de Gezondheidsmonitor Jeugd van GGD Fryslân (2021). Deze cijfers benadrukken het belang van sport en bewegen als middel voor zowel fysieke als mentale gezondheid.

Sociaal en economisch profiel

Harlingen kent een sociaaleconomisch profiel dat afwijkt van het landelijke beeld. Slechts 28,3% van de inwoners is hoogopgeleid, tegenover 36,6% landelijk. Het gemiddeld besteedbaar inkomen ligt op €41.800, lager dan het landelijke gemiddelde van €49.400. De demografische ontwikkelingen in Harlingen laten een duidelijke vergrijzing zien, 27% van de inwoners in Harlingen is 65 jaar of ouder, wat hoger ligt dan het landelijke gemiddelde van ongeveer 20%. Daarbij stijgt het aantal ouderen met dementie⁶.

Omgeving en infrastructuur

De fysieke omgeving in Harlingen biedt goede mogelijkheden voor sport en beweging. De gemeente scoort een 74 op de indicator beweegvriendelijke omgeving, ruim boven het landelijke gemiddelde van 65. De gemiddelde afstand tot een sporthal bedraagt slechts 1,5 kilometer, wat de bereikbaarheid ten goede komt. Ook de gemeentelijke uitgaven aan sport en bewegen zijn bovengemiddeld: Harlingen besteedt €117,40 per inwoner, tegenover €91,70 landelijk⁶. Deze investeringen vormen een solide basis voor het versterken van de sportinfrastructuur.

⁴ Zo sport Nederland 2023 – Kenniscentrum Sport & Bewegen

⁵ Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, GGD Fryslân, 2022

⁶ Kenniscentrum Sport & Bewegen, 2024

⁷ <https://allecijfers.nl/gemeente/harlingen>

De veranderende vrijwilliger

Het werven en behouden van vrijwilligers is een groeiende uitdaging voor sportverenigingen. Veel sportverenigingen zijn continu op zoek naar mensen die willen helpen, terwijl vrijwilligers steeds vaker kiezen voor flexibiliteit en zich minder langdurig aan één organisatie binden. Bovendien moeten sportverenigingen concurreren met andere maatschappelijke terreinen zoals mantelzorg en buurtinitiatieven⁴. Dit vraagt om een vernieuwde aanpak van vrijwilligersbeleid, waarin waardering, ondersteuning en flexibiliteit centraal staan.

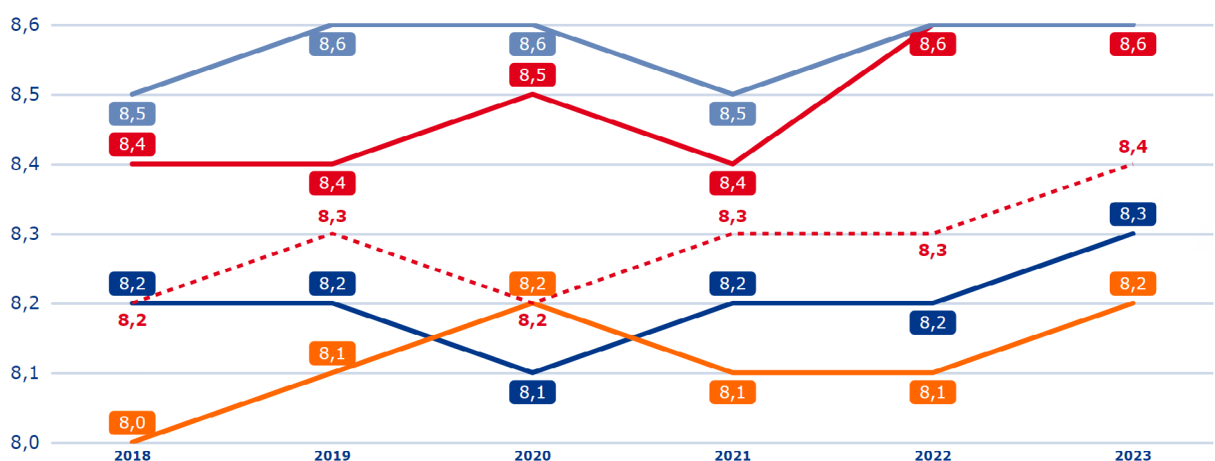
Maatschappelijke waarde

Sport en bewegen leveren Harlingen niet alleen gezondheidswinst op, maar ook maatschappelijke meerwaarde. De Social Return On Investment (SROI) bedraagt 2,90, wat betekent dat elke geïnvesteerde euro gemiddeld €2,90 oplevert aan maatschappelijke baten. Dit ligt boven het landelijke gemiddelde van 2,76.

Georganiseerd sporten via een club maakt steeds vaker plaats voor flexibel sporten: individueel of in kleine groepen, op ongewone tijden en locaties. Toch blijkt uit onderzoek dat gezamenlijk sporten het meeste plezier oplevert, met een gemiddeld rapportcijfer van 8,6⁴. Daarom blijft het cruciaal om te investeren in een toegankelijke, flexibele en aantrekkelijke sportomgeving waarin iedereen mee kan doen.

Harlingen staat op een kruispunt. We bouwen voort op een sterke basis, maar we moeten alert en toekomstgericht blijven. Door blijvend te investeren in een toegankelijke, flexibele en inclusieve sportomgeving zorgen we ervoor dat sport en bewegen voor iedereen aantrekkelijk én haalbaar blijft.

Sportplezier neemt verder toe

Figuur 1: Ontwikkeling sportplezier

1.6 Leeswijzer

In deze kadernota Sport en Bewegen 2026–2034 richten we ons op zes landelijke thema's die door het Rijk zijn benoemd als richtinggevend voor een lokale sport- en beweegaanpak. Deze zes thema's sluiten nauw aan bij de visie van de gemeente Harlingen op het gebied van sport en bewegen en vormen samen de bouwstenen voor ons beleid.

Voor elk thema beschrijven we:

- **Wat opvalt in Harlingen:** de lokale context, trends en aandachtspunten;
- **Onze ambities:** wat we willen bereiken binnen het thema;
- **Hoe we dit aanpakken:** de stappen, partners en middelen waarmee we aan de slag gaan.

Zo maken we zichtbaar hoe Harlingen bijdraagt aan landelijke doelen, met oog voor de eigen lokale kracht en identiteit. Deze thematische aanpak biedt houvast voor gerichte keuzes, samenwerking en uitvoering in de komende beleidsperiode.

2. Iedereen kan meedoen

Het thema “Iedereen kan meedoen” richt zich op het creëren van een inclusieve en toegankelijke sportsector, waarin sport- en beweegdeelname voor iedereen mogelijk is. Het doel is om een omgeving te bieden waarin kansengelijkheid centraal staat. Mensen die vaak te maken hebben met belemmeringen, zoals individuen met een laag inkomen, of mensen met een beperking, worden doorgaans minder gestimuleerd om deel te nemen aan sport. Voor deze groepen is er extra aandacht nodig om drempels weg te nemen, zodat ook zij gestimuleerd worden en de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan sport en bewegen.

Wat valt op in Harlingen?

Verschillende sportaanbieders verlagen op hun eigen manier de financiële drempel voor mensen met een laag inkomen, bijvoorbeeld door lage contributies of inzet van vrijwilligers. Ook verwijzen sommige aanbieders actief naar het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Volwassenenfonds Sport & Cultuur, al is de online communicatie hierover niet overal even duidelijk. Daarnaast bieden sommige verenigingen laagdrempelige deelname aan activiteiten zonder lidmaatschap, zodat iedereen kan kennismaken met sport.

Het sportaanbod voor mensen met een beperking is moeilijk te vinden, en ook het netwerk van betrokkenen weet vaak niet waar ze moeten zoeken. Bovendien hebben sportaanbieders onvoldoende inzicht in de specifieke behoeften van deze doelgroep.

De gemeente Harlingen kent een steeds groter groeiende groep ouderen. 27% van de inwoners in Harlingen is 65 jaar of ouder. Onder deze groep neemt het aantal mensen met een kwetsbare gezondheid of chronische aandoeningen toe, ook onder degenen die graag actief willen blijven. Sport en bewegen zijn bewezen effectief in het verbeteren van de kwaliteit van leven voor mensen met gezondheidsuitdagingen. Desondanks ervaren zij vaak drempels om deel te nemen aan reguliere sportactiviteiten vanwege onbekendheid, onbegrip of een gebrek aan passende ondersteuning.

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

De gemeente Harlingen streeft naar een samenleving waarin financiële omstandigheden geen belemmering vormen voor deelname aan sport- en beweegactiviteiten. Iedere inwoner, jong en oud, moet kunnen meedoen.

Ambitie 2

Sport en bewegen is voor mensen met een beperking en/of chronische aandoening niet altijd zo vanzelfsprekend. We creëren sportkansen, bij voorkeur bij reguliere sport- en beweegaanbieders, voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en/of chronische aandoening.

Ambitie 3

De gemeente zet zich actief in voor een inclusieve samenleving waarin ook mensen met een kwetsbare gezondheid of chronische aandoeningen volwaardig kunnen deelnemen aan sport- en cultuuractiviteiten. Sportclubs worden hierbij gezien als belangrijke partners.

Wat gaan we hiervoor doen?

Jeugdfonds Sport & Cultuur, Volwassenenfonds Sport & Cultuur

Hoewel er al diverse inspanningen worden geleverd om sport toegankelijk te maken voor mensen met een laag inkomen, blijft er ruimte voor verbetering. Met name het actief en zichtbaar delen van informatie over het Jeugd- en Volwassenen Sport- en Cultuurfonds via de websites van sportaanbieders verdient aandacht. Tegelijkertijd is het belangrijk te onderstrepen dat effectieve samenwerking tussen betrokken partijen — zoals gebiedsteams, vakleerkrachten en andere intermediairs — een cruciale rol speelt. Juist deze persoonlijke en lokale verbinding blijkt de sleutel tot het bereiken van de doelgroep.

Lokaal sportaanbod

Binnen de kadernota wordt gestreefd naar een inclusief sport- en beweegaanbod, waarin ook mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, een chronische aandoening of kwetsbare gezondheid volwaardig kunnen deelnemen. Aansluiting bij het reguliere sportaanbod is niet vanzelfsprekend door de diversiteit binnen deze doelgroepen. Het vormen van homogene groepen binnen sport- en beweegactiviteiten blijkt in de praktijk vaak niet haalbaar. Om sport en bewegen voor iedereen toegankelijk te maken, is het van belang om gemeentegrenzen te durven overschrijden en de verbinding te zoeken met het reguliere aanbod. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar een behoefte gestuurd en provinciaal aanbod, in samenwerking met clubondersteuning. Door aan te sluiten bij bestaande faciliteiten binnen reguliere sportclubs, kunnen we gezamenlijk nieuwe vormen ontwikkelen die passen bij de wensen van specifieke doelgroepen. Denk bijvoorbeeld aan een Friese G-voetbalcompetitie, mits hier daadwerkelijk behoefte aan is. Het uitgangspunt blijft: inspelen op wat nodig is, met oog voor inclusie, schaalbaarheid en samenwerking over gemeentegrenzen heen.

Lokale initiatieven en evenementen bieden waardevolle kansen om meerdere doelgroepen gezamenlijk te bedienen. Daarbij is het essentieel dat er expliciet aandacht is voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, een chronische aandoening of een kwetsbare gezondheid, zoals bijvoorbeeld dementie.

Sport en bewegen dragen aantoonbaar bij aan de kwaliteit van leven, ook voor deze groepen, die echter vaak drempels ervaren door onbekendheid, onbegrip of een gebrek aan passende ondersteuning. Een inclusieve opzet en gerichte begeleiding maken actieve deelname mogelijk en versterken het sociale en gezondheid bevorderende effect van samen bewegen. Het succes van een inclusief sportaanbod hangt dan ook sterk af van de inzet en betrokkenheid van sportclubs, organisatoren en lokale partners, en blijft een belangrijk aandachtspunt binnen Harlingen.

Provinciale activiteiten

Om sport en bewegen voor mensen met een beperking of chronische aandoening verder te stimuleren, wordt ingezet op het vergroten van de zichtbaarheid van activiteiten en

evenementen in de regio. Door het organiseren en ondersteunen van provinciale activiteiten en evenementen wordt het bestaande aanbod zichtbaar gemaakt, worden drempels verlaagd en ontstaat er meer verbinding tussen doelgroepen, aanbieders en gemeenten.

Uniek sporten

Wij blijven actief bekendheid geven aan en aangesloten bij Uniek Sporten⁸. Dit initiatief maakt het mogelijk om sporthulpmiddelen uit te lenen aan mensen met een beperking, zodat zij op een laagdrempelige manier kunnen kennismaken met verschillende sport- en beweegvormen. De Uitleen Service is een waardevol onderdeel van het bredere platform Uniek Sporten, waar niet alleen het volledige regionale sportaanbod te vinden is, maar ook mogelijkheden worden geboden voor thuisporten en andere ondersteunende voorzieningen. Door onze betrokkenheid leveren wij een concrete bijdrage aan het vergroten van de sportdeelname onder mensen met een beperking en stimuleren we een inclusieve sportomgeving waarin iedereen de kans krijgt om in beweging te komen en te blijven.

Voorlichting

Binnen deze kadernota wordt voorlichting aan sportverenigingen over maatschappelijke thema's zoals dementie, laaggeletterdheid, mentale gezondheid structureel opgenomen. Dit gebeurt in samenwerking met relevante organisaties.

⁸ <https://www.unieksporten.nl>

3. Sociaal veilige sport

Het thema Sociaal veilige sport richt zich op het bevorderen van positieve en respectvolle sportomgeving, waar gelijkwaardigheid en plezier centraal staan en iedereen zich welkom en veilig voelt. Het stellen van heldere normen die aansluiten bij huidige maatschappelijke waarden helpt een positieve en veilige sportomgeving te versterken.

Wat valt op in Harlingen?

Over het algemeen wordt sociale veiligheid binnen sportclubs positief beoordeeld. Veel respondenten geven aan dat sportclubs hier voldoende aandacht aan besteden, hoewel er variatie bestaat per sportaanbieder. In bepaalde sporten, zoals voetbal, wordt opgemerkt dat ouders en andere sporters soms aangesproken zouden mogen worden op hun gedrag. Bij specifieke locaties, lijkt sociale veiligheid goed gewaarborgd. Toch verschilt de mate van bewustzijn en inzet per sportclub en vrijwilligers. Over het algemeen wordt erkend dat er inspanningen worden geleverd, maar dat er altijd ruimte blijft voor verdere verbetering.

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

In de gemeente Harlingen heeft iedereen recht op sport in een sociaal veilige en gezonde omgeving.

Wat gaan we hiervoor doen?

Alle sportclubs ontwikkelen en implementeren beleid gericht op sociale veiligheid en integriteit, inclusief het werken met gedragsregels, vertrouwenscontactpersonen en meldstructuren. De gemeenten en clubondersteuner(s) hebben hierin een stimulerende en ondersteunde rol.

4. Vitale sportaanbieders

Het thema Vitale sportaanbieders is gericht op een kwalitatief sterk, veilig en toegankelijk sportaanbod voor iedereen. Daarom ligt onze aandacht bij het verstevigen van de basis: kwalitatief goede mensen, voldoende uitvoeringscapaciteit en een effectieve ondersteunende structuur voor sportaanbieders. Het doel is om sportverenigingen en -organisaties toekomstbestendig te maken, zodat ze hun rol effectief kunnen blijven vervullen en een breed scala aan sporters kunnen bedienen.

Wat valt op in Harlingen?

Hoewel sportverenigingen aangeven te beschikken over een stabiele basis van vrijwilligers en gekwalificeerde trainers, blijkt uit de praktijk dat deze basis kwetsbaar is. Verenigingen hebben vaak een vaste kern die de dagelijkse werking draaiende houdt, maar het uitbreiden en versterken van het aanbod stuit op structurele knelpunten. Het werven van nieuwe, enthousiaste trainers blijft lastig, mede door een dalend aantal volwassen leden. Ook het vinden van vrijwilligers die zich op regelmatige basis willen inzetten – bijvoorbeeld wekelijks of voor meerdaagse activiteiten – is een uitdaging. Het voltallig houden van besturen vraagt voortdurend aandacht, en bepaalde functies rusten op slechts enkele personen, waardoor uitval direct impact heeft op de continuïteit.

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

Het doel is om sportverenigingen en -organisaties toekomstbestendig⁹ te maken, zodat ze hun rol effectief kunnen blijven vervullen en een breed scala aan sporters kunnen bedienen.

Ambitie 2

Om sportverenigingen en -organisaties toekomstbestendig te maken en hun bereik te vergroten, zetten we in op verhoogde zichtbaarheid en toegankelijkheid. Dit betekent dat sportaanbieders beter bekend moeten worden bij potentiële sporters, gemeenten en andere samenwerkingspartners. Door gerichte campagnes en sterke platforms willen we de verbinding tussen sportaanbieders en de gemeenschap versterken, zodat deelname aan sport en beweging voor iedereen binnen handbereik is.

Ambitie 3

We stimuleren deelname aan sport en bewegen in de breedste zin van het woord: of het nu gaat om zelf sporten, het volgen van wedstrijden, vrijwilligerswerk, coaching of andere vormen van betrokkenheid. Zo zorgen we ervoor dat iedereen op zijn of haar manier kan bijdragen aan – en profiteren van – een levendig en toegankelijk sportklimaat in Harlingen.

Ambitie 4

Om de kwaliteit en continuïteit van sportbegeleiding binnen onze verenigingen te waarborgen, zetten we in op een gestructureerd opleidingsprogramma voor trainers en

⁹ Onder toekomstbestendig wordt verstaan: wanneer zij in staat is om duurzaam te functioneren, zich aan te passen aan veranderende omstandigheden en aantrekkelijk blijft voor huidige én toekomstige leden. Dit vraagt om een combinatie van gezonde organisatie, maatschappelijke betrokkenheid en strategische visie.

coaches. Eerdere succeservaringen tonen aan dat het faciliteren van trainingscursussen niet alleen bijdraagt aan deskundigheid, maar ook helpt om trainers langdurig aan de club te binden. Daarom willen we structureel investeren in clubkadercoaching binnen alle clubs, zodat iedere sportaanbieder beschikt over goed opgeleide, gemotiveerde en duurzame begeleiding. Als gemeente streven we ernaar dat ten minste 75% van het kader bekwaam is, waarmee we aansluiten bij de landelijke doelstellingen uit de Sportagenda 2032 van NOC*NSF. Deze ambitie draagt direct bij aan het bevorderen van een veilig en inspirerend sportklimaat waarin sporters van alle leeftijden zich optimaal kunnen ontwikkelen en met plezier blijven bewegen.

Ambitie 5

Wij streven naar sportclubs die uitgroeien tot vitale, verbindende krachten in hun wijk. Niet alleen als plek voor sport en beweging, maar ook als sociaal hart van de buurt.

Wat gaan we hiervoor doen?

Duurzame sportinfrastructuur voor de toekomst

Binnen het traject Toekomstbestendige sportinfrastructuur zetten we in op de versterking en verdere ontwikkeling van een sterke samenwerking en mogelijke clustering door de sportclubs. Dit wordt vormgegeven door één geïntegreerd samenwerkingsteam, dat zich richt op twee complementaire sporen: één specifiek voor binnensport en één voor buitensport. Deze stevige basis maakt het mogelijk dat ook andere maatschappelijke partners, zoals zorgaanbieders kunnen aansluiten. Door deze structuur ontstaat een breed gedragen en efficiënte samenwerking, waardoor sportaanbieders en sporters optimaal kunnen profiteren van een goed georganiseerde en toekomstgerichte sportomgeving.

Platform Ynbeweging

Ynbeweging vormt het hart van de lokale infrastructuur, een centraal digitaal platform waar inwoners moeiteloos informatie kunnen vinden over sportverenigingen, beschikbare trainingen en evenementen in hun omgeving. Om de zichtbaarheid en impact van het platform te vergroten, wordt er actief ingezet op promotie via sociale media, nieuwsbrieven en gemeentelijke communicatiekanalen, waardoor een breed publiek wordt bereikt en mensen gestimuleerd worden om deel te nemen aan sportactiviteiten.

Clubkadercoaching

Met Clubkadercoaching gaan we investeren in de kwaliteit, duurzaamheid en ondersteuning van trainers, coaches en vrijwilligers binnen sportverenigingen. Dit programma richt zich op het versterken van de sportstructuur door begeleiding en scholing, zodat clubs toekomstbestendig blijven en sporters optimaal worden begeleid.

Meer dan sport: het clubhuis als hart van de wijk

Verenigingen zetten hun clubgebouw actief in voor maatschappelijke functies zoals de Derde Helft¹⁰, het Odensehuis en andere initiatieven die bijdragen aan welzijn, inclusie en ontmoeting. Ze ontwikkelen zich tot laagdrempelige ontmoetingsplekken waar jong en oud zich welkom voelen - ook buiten de sportieve context.

¹⁰ Tijdens De Derde Helft organiseren sportverenigingen in samenwerking met ouderen activiteiten in hun clubhuis of kantine, zoals dansavondjes, computerles, yoga, stand up comedy- en literatuuravonden. Zo wil het Ouderenfonds 65-plussers de gelegenheid geven een actieve plek te veroveren als vrijwilliger en deelnemer in het verenigingsleven.

5. Vaardig in bewegen

Het thema Vaardig in bewegen streeft naar kansen voor ieder kind en iedere jongere om vaardig en veelzijdig te sporten en bewegen – onder de juiste begeleiding – waarbij plezier en ontwikkeling centraal staan. De basis voor een leven lang sporten en bewegen wordt gelegd in je jeugd. Voor het versterken van die basis is samenwerking van verschillende domeinen cruciaal: sport, onderwijs, kinderopvang, de gemeente en overige ketenpartners. Ouders, sporttrainers, buurtsportcoaches en (vak)leerkrachten zijn samen nodig om dreumes, kind en jongere met plezier aan het sporten en bewegen te krijgen én te houden.

Naast de jeugd, legt het thema Vaardig in bewegen ook de focus op het inspelen op de specifieke behoeften van jongvolwassenen, volwassenen en ouderen. In deze latere levensfasen verandert de manier waarop mensen sporten en bewegen en is een gericht aanbod nodig om aan te sluiten bij hun behoeften. Het is essentieel om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen om ervoor te zorgen dat mensen in elke levensfase op een plezierige en gezonde manier kunnen blijven bewegen.

Voor jongvolwassenen kan dit betekenen dat er meer aandacht komt voor sportvormen die aansluiten bij een drukke levensstijl, terwijl voor volwassenen en ouderen het bewegingsaanbod vaak gericht is op het deelnemen aan sociale activiteiten, het bevorderen van gezondheid en het tegengaan van eenzaamheid. Dit vraagt om samenwerking tussen sportaanbieders, gemeenten, ondernemers/werkgevers en andere partners om te zorgen voor een passend en divers aanbod.

Wat valt op in Harlingen?

In de KISS-rapportage gemeente Harlingen, te vinden in de bijlage II, is te lezen dat de sportdeelname bij de doelgroep 10-14 jaar steviger (9%) daalt ten opzichte van 6% van Nederland. Ook blijkt uit de jeugdmonitor 2023 dat 15% van de jongeren dagelijks een uur beweegt ten opzichte van Fryslân (20%).

Het aantal leden in de leeftijd vanaf 20 jaar bij sportverenigingen daalt sterk. Uit het tabellenboek Harlingen monitor jongvolwassen 2025 blijkt dat 63% lid is van een sportclub, sportschool of heeft een (online) sportabonnement. Waarvan 29,8% van de 20-24 jarige lid is van een sportclub. Er vindt dus een verschuiving plaats van sportaanbieder. Van de 15 t/m 19-jarige sport namelijk nog 42,6% bij een sportclub.

Harlingen kent naast georganiseerde sportclubs een breed scala aan zelfgeorganiseerde sportgroepen. Zo worden sporten zoals volleybal en gymnastiek in informele teams beoefend, waarbij de nadruk ligt op een gezellige, veilige en sociale omgeving. Deze laagdrempelige en verbindende manier van sporten draagt bij aan een verhoogd sportplezier en stimuleert regelmatige deelname, zoals duidelijk te zien in figuur 1 op pagina 9.

De buurtsportcoach vervult een belangrijke rol in het bevorderen van vitaliteit en sociale verbondenheid onder inwoners van 70 jaar en ouder. Via een breed scala aan activiteiten – zoals cognitieve fitness, valpreventietrainingen, beweeggroepen en laagdrempelige sportmomenten – worden senioren gestimuleerd om actief en zelfstandig te blijven. Deze

activiteiten zijn niet alleen gericht op het verbeteren van de fysieke gezondheid, maar dragen ook bij aan het voorkomen van eenzaamheid en het versterken van het zelfvertrouwen. Daarmee vormt het aanbod van de buurtsportcoach een waardevolle schakel in een gezonde en sociale leefomgeving voor ouderen in Harlingen.

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

Alle basisscholen bieden bewegingsonderwijs aan volgens de wettelijke richtlijnen (twee lesuren bewegingsonderwijs per week van minimaal 45 minuten door een leerkracht met bevoegdheid voor lichamelijke opvoeding). Het streven is dat alle lessen bewegingsonderwijs door een vakleerkracht worden gegeven. In het voortgezet onderwijs wordt het bewegingsonderwijs al uitgevoerd door vakleerkrachten.

Tegelijkertijd constateren we dat de huidige sportfaciliteiten op meerdere locaties verouderd zijn en niet meer aansluiten bij de eisen van eigentijds bewegingsonderwijs. Om kwalitatief goed onderwijs te kunnen blijven bieden, is het noodzakelijk dat nieuwe, toekomstbestendige faciliteiten tot stand komen in nauwe afstemming met het onderwijs. Zo creëren we een leeromgeving die uitnodigt tot bewegen en bijdraagt aan de ontwikkeling van iedere leerling.

Ambitie 2

Voor kinderen met een motorische achterstand worden gerichte interventies ingezet, zoals motorische remedial teaching (MRT) of aanvullende beweeglessen (Beweegboost). Hiermee zetten we in op het versterken van de motorische ontwikkeling en het vergroten van het zelfvertrouwen, zodat alle kinderen met plezier kunnen deelnemen aan sport- en beweegactiviteiten.

Ambitie 3

Alle kinderen die in de gemeente Harlingen naar de basisschool gaan, krijgen gelijke kansen om een zwemdiploma te behalen en om zwemveilig de basisschool te verlaten. Zwemveilig houdt in dat kinderen zelfstandig kunnen overleven in open water. Om dit te waarborgen, wordt schoolzwemmen op alle basisscholen in Harlingen aangeboden.

Ambitie 4

Op dit moment beweegt slechts 15% van de jongeren in Harlingen dagelijks minimaal één uur, zoals aanbevolen in de beweegrichtlijnen voor jeugd. Ons doel is om dit percentage in 2034 te verhogen naar minimaal 30%, waarmee we aansluiten bij de landelijke doelstellingen bij de landelijke doelstellingen uit de Samenhangende preventie strategie¹¹. Dit doen we door in te zetten op aantrekkelijk en laagdrempelig beweegaanbod, samenwerking met (middelbare) scholen en jongerenwerk, en het stimuleren van bewegen in de vrije tijd. Hiermee dragen we bij aan een gezonde, weerbare en kansrijke generatie.

Ambitie 5

Wij bouwen aan een gezonde, kansrijke generatie waarin elk kind de ruimte krijgt om fysiek vaardig, sociaal weerbaar en mentaal sterk op te groeien. Door de krachten te bundelen

¹¹ <https://open.overheid.nl/documenten/ef6874c0-73ee-45c8-a117-e909d141ff57/file>

binnen de driehoek van school, buurt en sport creëren we een beweegvriendelijke en stimulerende omgeving, waarin gezond gedrag vanzelfsprekend is.

Ambitie 6

Harlingen verhoogt het aandeel volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijnen van 51,2% naar minimaal 65% in 2034. Tegelijkertijd behouden we minimaal 63% sportdeelname onder jongvolwassenen (18–35 jaar) door in te zetten op een flexibel, eigentijds en bereikbaar sportaanbod, passend bij hun leefstijl en voorkeuren.

Wat gaan we hiervoor doen?

De eerste stap naar een actief leven

Bij kinderen van 0 tot 4 jaar wordt de basis gelegd voor een leven lang plezier in bewegen. In deze cruciale ontwikkelfase verdienen thema's als motorische stimulering, ouderbetrokkenheid en ontwikkelbevordering extra aandacht. Door in te zetten op diverse interventies, zoals beweegprogramma Beweeghummeltjes, uitleen van sport- en beweegmaterialen en samenwerking binnen Kansrijke Start, kinderopvangorganisaties en het consultatiebureau wordt op jonge leeftijd al een fundament gelegd voor gezonde, actieve levensjaren.

Bewegingsonderwijs

De gemeente Harlingen streeft naar kwalitatief hoogstaand en toegankelijk bewegingsonderwijs voor alle kinderen in het primair onderwijs. Wij beschouwen bewegingsonderwijs als een essentieel onderdeel van de brede ontwikkeling van kinderen, waarin motorische vaardigheden, spelplezier en een actieve leefstijl centraal staan.

Om dit te realiseren is een goede samenwerking met het onderwijs van groot belang. We zetten in op structureel overleg met schoolbesturen en directeuren over de inrichting en kwaliteit van het bewegingsonderwijs. Daarnaast ondersteunen we de bewustwording bij zowel scholen als ouders over het belang van vakleerkrachten voor een kwalitatief sterk en inspirerend beweegaanbod.

Daarbij is het van belang dat de beschikbare materialen en voorzieningen aansluiten op de leerlijnen van het bewegingsonderwijs. Zowel het klein materiaal als de basisinrichting van de sportzalen moeten voldoen aan de pedagogische en didactische eisen, zodat vakleerkrachten hun lessen effectief en veilig kunnen uitvoeren.

Zo creëren we samen een stevig fundament voor een leven lang gezond en met plezier bewegen.

Vroegtijdige motorische screening en gerichte begeleiding voor een actieve toekomst

Om bewegingsarmoede bij kinderen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken, voeren we jaarlijks een motorische screening uit bij alle leerlingen van groep 3. Deze screening helpt om inzicht te krijgen in de motorische vaardigheden van kinderen en om eventuele achterstanden op tijd te herkennen.

Kinderen die niet voldoen aan de beweegnorm worden uitgenodigd voor het lesprogramma

Beweegboost, een stimulerend en speels traject dat hen ondersteunt in het ontwikkelen van hun motorische vaardigheden. Door middel van uitdagende en gevarieerde beweegactiviteiten krijgen leerlingen de kans om hun motorische basis te versterken en plezier te beleven aan bewegen.

Wanneer blijkt dat de begeleiding binnen Beweegboost niet voldoende effect heeft, wordt er een verwijzing naar de kinderfysiotherapeut gemaakt. Deze specialistische ondersteuning zorgt ervoor dat kinderen de juiste begeleiding krijgen om hun motorische ontwikkeling optimaal te bevorderen.

Door deze structurele aanpak zorgen we ervoor dat elk kind de kans krijgt om op een gezonde en vaardige manier te bewegen. Zo bouwen we samen aan een toekomst waarin bewegen vanzelfsprekend en toegankelijk is voor iedereen.

Schoolzwemmen

Met het aanbieden van schoolzwemmen stimuleert de gemeente niet alleen de fysieke ontwikkeling van kinderen, maar draagt zij ook bij aan hun veiligheid en zelfredzaamheid in onze waterrijke omgeving. Het schoolzwemmen wordt aangeboden aan twee leerjaren op de basisschool, in overleg met het onderwijs en de aanbieder. Schoolzwemmen vormt een belangrijke basis om zwemvaardigheden aan te leren én te onderhouden, wat essentieel is voor een leven lang veilig en met plezier bewegen in en rond het water. Daarnaast krijgt ieder kind de kans om een zwemdiploma te behalen.

Samen sterk voor een gezonde generatie: School, Buurt en Sport in Beweging

De gemeente stimuleert de samenwerking binnen de driehoek van in- en naschools bewegen – tussen school, sportaanbieders en de buurt. Deze verbinding zorgt voor een samenhangend beweegaanbod, waarin leerlingen ook buiten schooltijd worden gestimuleerd om actief en gezond te leven.

In samenwerking met scholen, Sport Fryslân en sportaanbieders bouwen we aan een generatie die fysiek vaardig, weerbaar en gezond is. Dit sluit naadloos aan bij de uitgangspunten van JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) en OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving).

JOGG zet in op een integrale aanpak, waarbij de fysieke en sociale omgeving van jongeren zó wordt ingericht dat gezond gedrag de norm wordt. Denk aan een gezonde schoolomgeving, een beweegvriendelijke buurt en toegankelijke sportvoorzieningen. OKO versterkt dit door op basis van lokale gegevens te bekijken wat jongeren in deze gemeente écht nodig hebben en met de gemeente en lokale partners (ouders, scholen, jongerenwerk en andere professionals) te werken aan een positieve, gezonde en veilige leefomgeving.

Samen zorgen we ervoor dat kinderen niet alleen op school, maar ook thuis en in hun vrije tijd worden uitgedaagd om te bewegen, gezonde keuzes te maken en zich optimaal te ontwikkelen. Zo bouwen we aan een toekomst waarin elk kind de kans krijgt om gezond en kansrijk op te groeien.

De veranderende sporttijd: flexibel sporten voor jongvolwassenen

Steeds meer jongvolwassenen kiezen voor sportvormen die passen bij hun drukke en wisselende leefstijl. Waar traditioneel sporten bij een vereniging de norm was, verschuift het sportgedrag van deze doelgroep richting sportscholen, online sportabonnementen en vrije sportvormen. Uit lokale cijfers blijkt dat een belangrijk deel van de jongvolwassenen in Harlingen aangeeft te kiezen voor sportscholen vanwege de mogelijkheid tot flexibel sporten: op eigen tijd, in eigen tempo en zonder vaste verplichtingen.

Deze ontwikkeling vraagt ook iets van onze sportverenigingen. Om sportverenigingen toekomstbestendig te maken én aantrekkelijk te houden voor jongvolwassenen, gaat de gemeente in gesprek met sportverenigingen. Samen verkennen we hoe flexibele sportdeelname ook binnen verenigingen mogelijk kan worden gemaakt, bijvoorbeeld via strippenkaarten, open trainingen of een flexibel lidmaatschap. Zo zorgen we ervoor dat sportverenigingen mee kunnen bewegen met de veranderende behoefte van hun doelgroep – zonder hun eigen kracht te verliezen.

6. Maatschappelijke waarde van (top)sport

Het thema Maatschappelijke waarde van (top)sport richt zich voornamelijk op bewegen en breedtesport. Breedtesport omvat alle vormen van sport en bewegen op lokaal niveau die niet beroepsmatig of op topsportniveau worden beoefend. Breedtesportactiviteiten zijn laagdrempelig en richten zich op alle inwoners. De kadernota beschrijft onder meer de rol van sport- en beweegaanbieders. Het gaat hierbij niet uitsluitend om het verenigingsleven maar ook om commerciële aanbieders. Ook zij kunnen een belangrijke bijdrage leveren om sport en bewegen als middel in te zetten.

Daarnaast gaan we binnen dit thema in op het vergroten van de zichtbaarheid en bereik van topsport.

Wat valt op in Harlingen?

Initiatieven zoals Walking Football bij FC Harlingen, Sport Overdag en het project Samen in Beweging laten zien hoe sport en ontmoeting hand in hand gaan. Deze programma's bieden niet alleen beweging, maar ook structuur, zingeving en sociale contacten. In Harlingen geeft 21% van de volwassenen aan zich regelmatig eenzaam te voelen, en 18% ervaart psychische klachten. Door sportaanbieders te versterken als sociale ontmoetingsplekken, kunnen we deze cijfers positief beïnvloeden en bijdragen aan een gelukkiger en vitaler Harlingen¹².

Sportaanbieders vervullen een essentiële rol als ontmoetingsplek en vormen daarmee een verbindende kracht in de samenleving.

Ze dragen actief bij aan de fysieke én mentale gezondheid van inwoners van Harlingen. Uit de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024 van GGD Fryslân blijkt dat inwoners van Harlingen hun gezondheid gemiddeld beoordelen met een 7,3, iets lager dan het Friese gemiddelde van 7,4. Vooral onder ouderen en mensen met een lager inkomen is er sprake van verhoogde kwetsbaarheid op het gebied van mentale gezondheid en eenzaamheid¹².

Ondanks dat 68,2% van de inwoners van Harlingen hun gezondheid als goed of zeer goed ervaart, blijkt uit de cijfers dat slechts 51,2% voldoet aan de beweegrichtlijnen. Dit wijst op een aanzienlijke ruimte voor verbetering in het beweeggedrag.

Vooral onder jongeren is extra aandacht nodig: uit de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 van GGD Fryslân blijkt dat 23,8% van de jongeren in Harlingen psychische klachten ervaart. Deze klachten hangen vaak samen met stress, prestatiedruk en een gebrek aan sociale verbinding. Sportaanbieders kunnen hierin een preventieve en verbindende rol vervullen. Door sport te combineren met ontmoeting, structuur en plezier, dragen zij bij aan het versterken van mentale veerkracht en het terugdringen van eenzaamheid.

In 2025 zijn er zestien aanvragen ingediend voor de Subsidieregeling Topsport Harlingen. Dit aantal onderstreept de potentie en ambitie binnen de Harlinger sportgemeenschap.

¹² Gezondheidsmonitor Harlingen 2024

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

De breedtesport vormt het fundament van een vitaal en inclusief sportklimaat waarin iedereen, ongeacht leeftijd, achtergrond of vaardigheidsniveau, de kans krijgt om actief te zijn en plezier te beleven aan sport en bewegen. Door breedtesport te versterken, investeren we niet alleen in de gezondheid en het welzijn van individuen, maar ook in sociale cohesie, talentontwikkeling en maatschappelijke participatie.

Ambitie 2

De subsidieregeling Topsport blijft behouden omdat het een essentieel instrument om Harlinger sporttalent kansen te bieden op nationaal en internationaal niveau te sporten.

Wat gaan we hiervoor doen?

Versterking van de breedtesport

Sportclubs blijven allereerst plekken waar mensen plezier beleven aan sport en bewegen, zich fysiek ontwikkelen en gezond blijven. Deze sportieve basis is essentieel: zonder sport, geen sportclub. Daarnaast zijn sportclubs allang niet meer alleen de plek waar je naartoe gaat om te trainen of wedstrijden te spelen. In Harlingen zien we dat de betekenis van sportclubs verschuift. Ze worden steeds vaker gewaardeerd als sociale ontmoetingsplek – een plek waar mensen zich thuis voelen, anderen leren kennen en actief blijven in de maatschappij.

Voor veel inwoners, van jong tot oud, is de sportclub dé plek waar beweging én ontmoeting samenkomen. Zeker in een tijd waarin sociale verbondenheid niet vanzelfsprekend is, spelen sportclubs een belangrijke rol in het sociaal vitaal houden van de gemeenschap. Een avond op de club betekent niet alleen inspanning, maar ook ontspanning, contact en betekenisvol vrijwilligerswerk. Dat maakt sportclubs van cruciaal belang voor zowel de fysieke als mentale gezondheid van inwoners.

De gemeente Harlingen wil deze maatschappelijke functie van sportclubs versterken. Door te faciliteren en ondersteunen via samenwerking, subsidieregelingen (sportakkoord) en lokale programma's investeren die ontmoeting, inclusie en vrijwilligerswerk stimuleren binnen de club, zorgen we ervoor dat sportverenigingen ook in de toekomst een herkenbare, gastvrije en sociale spil in de samenleving blijven.

Voortzetting en behoud van subsidieregeling Topsport Harlingen

Naast de breedtesport blijft de gemeente zich ook inzetten voor het ondersteunen van topsporttalenten. Via de subsidieregeling Topsport worden sporters ondersteund in het behalen van hun sportieve ambities. Dit fonds blijft behouden en is een essentieel instrument om Harlinger sporttalent kansen te bieden op nationaal en internationaal niveau.

Topsport ontmoet breedtesport: inspiratie in beweging

Topsporters spreken tot de verbeelding. Hun doorzettingsvermogen, focus en prestaties vormen een krachtig voorbeeld van wat sport kan betekenen op zowel fysiek, mentaal als sociaal vlak. In Harlingen zien we topsporters – lokaal, regionaal of nationaal – niet alleen als

atleten, maar ook als inspirators en rolmodellen. Ze laten jongeren, ouders en sporters van alle leeftijden zien wat mogelijk is met inzet, plezier en een gezonde leefstijl.

Om deze kracht beter te benutten, willen we de verbinding tussen topsport en breedtesport versterken. Door topsporters letterlijk dichterbij te brengen – op scholen en bij verenigingen – maken we sport zichtbaar, tastbaar en motiverend voor een breed publiek.

7. Gezonde sportomgeving

Sport en bewegen gaan hand in hand met een gezonde leefstijl, waarin aandacht wordt besteed aan gezond voedsel, niet roken, en het verantwoord schenken van alcohol. Het streven is om een omgeving te creëren waarin elke sporter de mogelijkheid heeft om gezonde keuzes te maken. Dit betekent dat sportevenementen, sportkantines en -faciliteiten zich steeds meer richten op het aanbieden van gezonde voedingsopties, het voorkomen van rookgedrag op sportlocaties, en het beperken van alcoholgebruik.

Wat valt op in Harlingen?

Veel sportclubs hanteren geen specifiek beleid rondom gezond voedingsaanbod, maar tijdens jeugdactiviteiten wordt regelmatig fruit uitgedeeld en water drinken gestimuleerd. Over het algemeen zien verenigingen het bevorderen van gezonde voeding niet als hun directe verantwoordelijkheid, vooral niet richting volwassenen, die hierin een eigen keuze hebben. Daarnaast hebben de meeste verenigingen rookvrije zones en stimuleren zij actief een rookvrije sportomgeving.

Het verantwoord gebruik van alcohol binnen sportclubs wordt grotendeels als vanzelfsprekend beschouwd, al verschilt de mate van regulering en handhaving per vereniging. Sommige clubs hanteren duidelijke richtlijnen, terwijl anderen vertrouwen op bewustwording en onderlinge sociale controle.

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

Gezonde sportomgeving als norm. Wij streven naar een sportomgeving waarin gezondere voedingskeuzes vanzelfsprekend zijn. Een plek waar sport en bewegen worden ondersteund door een aanbod dat bijdraagt aan een gezondere leefstijl. Door sportkantines te voorzien van voedzame en verantwoorde opties, creëren we een omgeving die het welzijn van iedere sporter versterkt. Dit geldt voor zowel sportclubs als commerciële sportaanbieders. Door sportkantines en horecagelegenheden bij sportlocaties te voorzien van voedzame en verantwoorde opties, creëren we een omgeving die het welzijn van iedere sporter versterkt. Zo maken we van gezond eten een logische en aantrekkelijke keuze binnen de sport.

Ambitie 2

In 2030 zijn alle sportaccommodaties rookvrij, zodat sporters, vrijwilligers en bezoekers in een gezonde en stimulerende omgeving kunnen genieten van sport en beweging. Dit draagt bij aan een rookvrije generatie¹³. Door samen te werken met sportclubs, gemeenten en andere partners zorgen we voor bewustwording, heldere afspraken en een duurzame overgang naar volledig rookvrije sportlocaties. Zo maken we sport toegankelijker, gezonder en een positieve inspiratiebron voor iedereen.

Ambitie 3

In de toekomst zijn alle (sport)evenementen gezond, waarbij gezondheid een

¹³ Gezondheidsnota Gezond en vitaal Harlingen

vanzelfsprekende en geïntegreerde keuze is. Dit betekent dat deelnemers, bezoekers en organisatoren toegang hebben tot gezonde alternatieven en dat sportevenementen bijdragen aan een actieve en gezonde leefstijl. Samen met sportorganisaties, gemeenten en partners zetten we stappen naar een toekomst waarin sport niet alleen draait om prestaties, maar ook om duurzame gezondheid en inclusiviteit.

Ambitie 4

Bij alle jeugdactiviteiten wordt geen alcohol geschonken, zodat kinderen en jongeren in een veilige en gezonde omgeving kunnen sporten, spelen en samenkomen. Dit draagt bij aan een positieve en verantwoorde sportcultuur, waarbij gezondheid en welzijn centraal staan.

Daarnaast streven we naar een sportomgeving waarin ook volwassenen bewust worden gestimuleerd tot verantwoord alcoholgebruik. We willen een cultuurverandering op gang brengen waarbij alcohol niet langer de norm is in de sportomgeving, maar een bewuste en secundaire keuze. Het naleven van het NIX18-beleid blijft hierin essentieel, ook tijdens sportevenementen en in de kantines. Zo ontstaat een omgeving waarin gezondheid vooropstaat en jong en oud het goede voorbeeld krijgen.

Wat gaan we hiervoor doen?

Rookvrije sportaccommodaties

Sportaanbieders krijgen ondersteuning bij het opstellen en handhaven van duidelijke richtlijnen, zodat rookvrije sportaccommodaties effectief worden geïmplementeerd. Daarnaast blijven we inzetten op het creëren van herkenbare rookvrij-zones met heldere borden en markeringen, waardoor de norm zichtbaar en toegankelijk wordt voor iedereen. Tot slot ontvangen sportlocaties begeleiding van de clubondersteuner en Teamfitcoach bij de consequente naleving van deze regels, zodat een gezonde en rookvrije sportcultuur wordt gewaarborgd.

Gezonde Sportevenementen: Samen op weg naar een vitalere toekomst

Met het convenant Gezonde Sportevenementen zetten we een belangrijke stap naar sportevenementen die niet alleen draaien om prestaties, maar ook om gezondheid en welzijn. Door deze richtlijn te omarmen, creëren we een omgeving waarin beweging wordt gestimuleerd, gezonde voeding de norm is en welzijn centraal staat. Zo maken we van elk evenement een inspirerende en gezonde ervaring voor deelnemers, bezoekers en organisatoren (JOGG).

Alcoholvrije jeugdactiviteiten: een gezonde sportomgeving voor iedereen

Door duidelijke afspraken en bewustwording binnen verenigingen, evenementen en gemeenschappen zorgen we ervoor dat jeugdactiviteiten vrij blijven van alcohol en dat jongeren ongestoord kunnen genieten van sport en beweging. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van OKO, waarin het creëren van een veilige, gezonde en stimulerende leefomgeving centraal staat. Een alcoholvrije sportomgeving draagt bij aan gelijke kansen voor alle jongeren om gezond op te groeien, zich te ontwikkelen en mee te doen.

NIX18: Sportclubs geven het goede voorbeeld

Om de NIX18-afspraken binnen alle sportclubs te waarborgen, zetten we in op bewustwording, ondersteuning en monitoring. De clubondersteuner en Team:Fit-coach begeleiden sportverenigingen actief bij het opstellen en naleven van een alcoholbeleid dat aansluit bij NIX18. Zij bieden praktische tools, organiseren voorlichtingsmomenten en stimuleren een gezonde kantinecultuur. Daarnaast worden bestuurders en vrijwilligers geïnformeerd over hun rol en verantwoordelijkheid, zodat het beleid breed gedragen wordt. Door deze gezamenlijke aanpak zorgen we ervoor dat alcohol alleen beschikbaar is voor personen van 18 jaar en ouder, en dat sportclubs een veilige en verantwoorde omgeving blijven bieden voor alle leden.

8. Ruimte voor sport en bewegen

Het thema 'Ruimte voor sport en bewegen' richt zich op het ontwikkelen van een toekomstbestendige sportinfrastructuur die uitnodigend, faciliterend en voor iedereen toegankelijk is. Dit betreft zowel formele sportaccommodaties zoals sporthallen, gymzalen en sportvelden, als informele, openbare beweegruimten zoals parken, trapveldjes en beweegroutes in de wijk. Een beweegvriendelijke omgeving stimuleert gezonde leefstijlkeuzes en draagt bij aan sociale cohesie, participatie en mentale gezondheid.

Wat valt op in Harlingen?

De gemeente Harlingen faciliteert het bewegingsonderwijs door het beschikbaar stellen en onderhouden van sportvoorzieningen in de binnensportaccommodaties. Daarbij staat veiligheid voorop: alle sportvoorzieningen worden jaarlijks gekeurd volgens de TÜV-norm, waarmee wordt voldaan aan de Europese veiligheidsnormen voor sport- en speltoestellen.

Naast het waarborgen van veilige en functionele basisvoorzieningen, werkt de gemeente actief samen met scholen en buurtsportcoaches om het aanbod van materialen beter te laten aansluiten op de actuele leerlijnen van het bewegingsonderwijs. In 2025 is hierin een stap gezet: samen met het onderwijs is de inventaris van sport- en spelmaterialen geëvalueerd, vernieuwd en op peil gebracht. Scholen beschikken nu weer over eigentijdse, veilige en didactisch verantwoorde materialen die bijdragen aan kwalitatief goed bewegingsonderwijs.

Deze gezamenlijke aanpak onderstreept het gedeelde eigenaarschap: niet alleen de gemeente, maar ook het onderwijs draagt verantwoordelijkheid voor het realiseren van een optimale leeromgeving voor sport en beweging.

Tegelijkertijd is uit signalen en gesprekken met gebruikers – met name oudere inwoners – gebleken dat de huidige gymzalen als weinig comfortabel worden ervaren. Aspecten zoals temperatuur, toegankelijkheid, verlichting en algemene sfeer dragen bij aan een gevoel van ongemak, wat een drempel vormt voor deze doelgroep om actief gebruik te maken van deze binnenruimten. De gemeente onderzoekt mogelijkheden om de sportaccommodaties toegankelijker en aangenamer te maken, met bijzondere aandacht voor leeftijdsvriendelijke voorzieningen.

Harlingen scoort goed op beweegvriendelijkheid en investeert bovengemiddeld in sport. De Score is 74, dat is boven het landelijk gemiddelde van 65. Over het algemeen is er een hoge mate van tevredenheid onder inwoners over de sportfaciliteiten binnen de gemeente. Vooral de aanwezigheid van diverse sportaccommodaties en openbare beweegplekken wordt gewaardeerd. Toch blijkt uit evaluaties dat het ontbreken van voldoende begeleiding bij sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte een belemmering vormt voor actieve deelname. Met name voor doelgroepen zoals ouderen, mensen met een beperking of inwoners die minder vertrouwd zijn met zelfstandig bewegen, vormt dit een gemis. Een structurele inzet van begeleiders of activiteitenaanbieders, zou hierin uitkomst kunnen bieden.

Wat willen we bereiken?

Ambitie 1

De gemeente Harlingen streeft naar een sportieve en gezonde leefomgeving waarin iedere inwoner toegang heeft tot kwalitatieve en betaalbare sportaccommodaties. We hanteren hierbij het uitgangspunt dat sport een publieke waarde vertegenwoordigt en een belangrijk middel is voor gezondheid, ontmoeting en participatie.

Binnen dit streven ziet de gemeente het als haar taak om de beschikbaarheid, bereikbaarheid en betaalbaarheid van sportvoorzieningen te waarborgen. Dit doen we binnen de kaders van de Wet Markt en Overheid.

Ambitie 2

De sportvoorzieningen in de binnensportaccommodaties sluiten optimaal aan bij de leerlijnen van het onderwijs. Gemeente en onderwijsinstellingen nemen hierin gezamenlijk verantwoordelijkheid, zowel in de afstemming als in het onderhoud en de vernieuwing van materialen.

Ambitie 3

Openbare ruimte wordt multifunctioneel ingezet: plekken zijn ingericht voor ontspanning én beweging,

Ambitie 4

Harlingen wil een gemeente zijn waarin alle ouderen – in iedere wijk – de mogelijkheid hebben om in hun eigen buurt actief te blijven, anderen te ontmoeten en zich vitaal en betrokken te voelen. Door een sterke samenwerking tussen sport, welzijn en de wijk, creëren we een leefomgeving waarin ouder worden gelijk staat aan in beweging blijven – fysiek én sociaal.

Wat gaan we hiervoor doen?

Huurprijzen van binnensportaccommodaties betaalbaar houden

De exploitatie van sportaccommodaties door gemeenten wordt door de Wet Markt en Overheid aangemerkt als een economische activiteit. Dit betekent dat gemeenten deze voorzieningen niet onder de integrale kostprijs mogen aanbieden, tenzij zij formeel besluiten dat het gaat om een dienst van algemeen economisch belang (DAEB). Om het sportaanbod in de gemeente Harlingen breed en toegankelijk te houden, wordt geadviseerd om te onderzoeken of de exploitatie van sportaccommodaties als dienst van algemeen economisch belang kan worden aangemerkt. Daarnaast onderzoekt de gemeente de mogelijkheid om een subsidieregeling op te stellen voor sportverenigingen. Deze regeling kan bijdragen aan het betaalbaar houden van huurprijzen voor binnensportaccommodaties die worden geëxploiteerd door een derde.

Door het combineren van een algemeen belangbesluit en een subsidieregeling ontstaat er beleidsruimte om sportverenigingen effectief te ondersteunen in het bieden van een gezonde, inclusieve en actieve leefomgeving voor alle inwoners.

Sporttoestellen op maat

Sporttoestellen worden vervangen in overleg met buurtsportcoaches én vertegenwoordigers van het onderwijs. Bij vervanging wordt niet automatisch gekozen voor standaardoplossingen, maar wordt gekeken naar alternatieven die beter aansluiten bij de onderwijsdoelen. De samenwerking met het onderwijs wordt structureel ingebed, zodat afstemming over materialen en voorzieningen een vast onderdeel wordt van het beheerproces.

Speelruimte als fundament voor een beweegvriendelijke gemeente

De openbare ruimte speelt een cruciale rol in het stimuleren van beweging voor alle leeftijden. In lijn met het speelruimtebeleid van Harlingen, dat momenteel in ontwikkeling is, wordt ingezet op een inclusieve, beweegvriendelijke inrichting van speelplekken. Dit beleid vormt een belangrijke bouwsteen binnen het thema 'Ruimte voor sport en bewegen' en sluit aan bij de ambities van de kadernota om sport en bewegen structureel te verankeren in ruimtelijke ontwikkeling. Door de koppeling met het speelruimtebeleid kunnen we gericht investeren in speelplekken, natuurlijke speelvormen en ontmoetingsplekken die bijdragen aan gezondheid, sociale cohesie en participatie.

Versterken van de rol van buurtsportcoaches in de openbare ruimte

Buurtsportcoaches vervullen een cruciale rol in het toegankelijk en aantrekkelijk maken van sport en bewegen in de wijk. Door hun verbindende functie tussen inwoners, onderwijs, sportverenigingen, zorg- en welzijnsorganisaties kunnen zij gericht inspelen op lokale behoeften en kansen. Binnen het thema Ruimte voor sport en bewegen wordt hun inzet versterkt om de openbare ruimte actiever en structureler te benutten als sport- en beweegomgeving.

Bewegen en ontmoeten voor ouderen: wijkgericht werken aan een gezonde leefomgeving

Om gericht in te zetten op een gezonde, beweegvriendelijke en sociale leefomgeving voor ouderen, voert de gemeente Harlingen een Wijkscan Gezonde Leefomgeving in de wijk Oosterpark uit. Deze scan brengt per wijk in beeld hoe inwoners – met name 70-plussers – de openbare ruimte ervaren op het gebied van veiligheid, toegankelijkheid, beweegvriendelijkheid en sociale ontmoetingsmogelijkheden.

De resultaten van de wijkscan vormen een belangrijke bouwsteen in het actieplan 2026-2034.

Ze geven zicht op:

- Waar ouderen weinig bewegen en waarom;
- Welke drempels er zijn in de leefomgeving;
- Waar kansen liggen voor het versterken van sportieve én sociale infrastructuur.

De inzichten worden niet alleen vertaald naar de Kadernota Sport en Bewegen maar waar mogelijk ook vertaald naar beleid en uitvoering in de Woonzorgvisie, de gezondheidsnota, omgevingsvisie of via wijkgericht werken, met extra aandacht voor bewegen en ontmoeten.

Sport en bewegen structureel verankeren in andere beleidsterreinen

Om de ontwikkeling van gratis toegankelijke beweegroutes, beweegparken, urban sports zones (skeelerbaan) en wandel- of fietspaden te versterken, is het van belang dat sport en bewegen niet alleen binnen de Kadernota Sport en Bewegen worden opgepakt, maar structureel worden geïntegreerd in andere beleidsdomeinen. Daarmee wordt beweging onderdeel van het dagelijks leven, wordt het bereik vergroot en ontstaat er meer draagvlak én financiële ruimte binnen ruimtelijke, sociale en gezondheidsgerichte opgaven.

9. Van visie naar uitvoering

De visie van Harlingen op sport en bewegen is helder: een gezonde, verbonden en beweegvriendelijke havenstad waarin iedereen dichtbij huis en op eigen wijze kan meedoen. Om deze visie te realiseren, zetten we concrete stappen die aansluiten bij de lokale kracht én bij landelijke kaders zoals Sportakkoord II, IZA, AZWA, JOGG en OKO.

De uitvoering van de Kadernota is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De gemeente faciliteert, verbindt en stimuleert, terwijl sportclubs, commerciële aanbieders, scholen en andere partners de motor zijn van verandering. Sport Fryslân vervult een strategische rol als uitvoerende partij: zij brengt relevante kennis en ervaring in, stimuleert innovatie en zorgt voor regie, ondersteuning en verbinding binnen het lokale sport- en beweegnetwerk.

Buurtsportcoaches zijn onmisbare schakels in het werkveld. Zij vertalen beleid naar praktijk, brengen mensen in beweging en leggen verbindingen tussen sport, cultuur, onderwijs, zorg en welzijn. Vanuit co-creatie met inwoners en lokale partners werken zij aan eigenaarschap en continuïteit, met als doel dat projecten en activiteiten uiteindelijk zelfstandig worden voortgezet. Zo versterkt Sport Fryslân het netwerk en onderhoudt zij structurele samenwerking tussen sport, zorg, onderwijs en welzijn en ontstaat er een duurzaam netwerk.

Om richting te geven aan de uitvoering van de gestelde ambities, worden er afspraken vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Sport Fryslân. Deze overeenkomst vormt het fundament voor een gezamenlijke aanpak. Jaarlijks wordt er een activiteitenplan opgesteld waarin concrete acties, doelgroepen en verantwoordelijkheden worden benoemd. Dit plan biedt houvast voor uitvoering, monitoring en bijsturing, en zorgt ervoor dat de ambities uit de kadernota daadwerkelijk worden gerealiseerd.

9.1 Van meten naar verbeteren: beleid in beweging

Om effectief beleid te voeren, is het essentieel om te weten wat werkt. Monitoring en evaluatie vormen daarom een vast onderdeel van de Kadernota Sport en Bewegen. We willen niet alleen activiteiten uitvoeren, maar ook leren, bijsturen en verbeteren.

Wat gaan we doen:

- Gebruik maken van bestaande monitors, zoals de GGD Gezondheidsmonitor, KISS-rapportage en lokale jeugdmonitor.
- Feedback ophalen bij verenigingen en inwoners via enquêtes, gesprekken en bijeenkomsten.
- Indicatoren koppelen aan ambities, zoals:
 - Aantal rookvrije sportlocaties
 - Percentage jeugd en volwassenen dat voldoet aan beweegrichtlijnen
 - Bereik van het Jeugd- en Volwassenenfonds
 - Aantal deelnemers aan schoolzwemmen en Beweegboost

Koppeling met OKO

Binnen OKO staat het creëren van een positieve, gezonde en veilige leefomgeving voor alle jongeren centraal. Monitoring helpt ons te zien in hoeverre we daarin slagen: bereiken we de jongeren op de plekken waar zij opgroeien, leren en hun vrije tijd doorbrengen? Zijn er verschillen zichtbaar tussen wijken of leeftijdsgroepen? Door data te koppelen aan de doelstellingen van OKO kunnen de gemeente en lokale partners (ouders, scholen, jongerenwerk en andere professionals) gericht werken aan een omgeving waarin iedere jongere de kans krijgt om gezond, veilig en kansrijk op te groeien.

10. Financiële vertaling van ambities

De ambities op het gebied van sport en bewegen zijn hoog, maar essentieel voor het realiseren van een vitalere gemeenschap. In het uitvoeringsplan wordt concreet gemaakt hoe we deze ambities willen bereiken. Daarbij bouwen we voort op bestaande programma's die al in gang zijn gezet, én formuleren we nieuwe acties die inspelen op actuele ontwikkelingen en de behoeften van inwoners.

Investeren in sport en bewegen is investeren in gezondheid, sociale verbinding en leefbaarheid. Daarom zetten we in op een slimme en verantwoorde inzet van middelen, waarbij we keuzes maken die bijdragen aan duurzame impact.

Uitvoeringskosten	Structurele middelen	Incidentiële middelen (2026)*
Uitvoeringskosten Sport Fryslan	€256,505 per jaar + indexatie per jaar	€95.928 (40% GALA/ BRC Regeling)
Sportakkoord		€11.152(2026)

*Kanttekening

De incidentele middelen Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) en Sportakkoord II, vallen onder de SPUK Uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Hoe de budgetten uitvallen na 2026 is nog niet bekend.

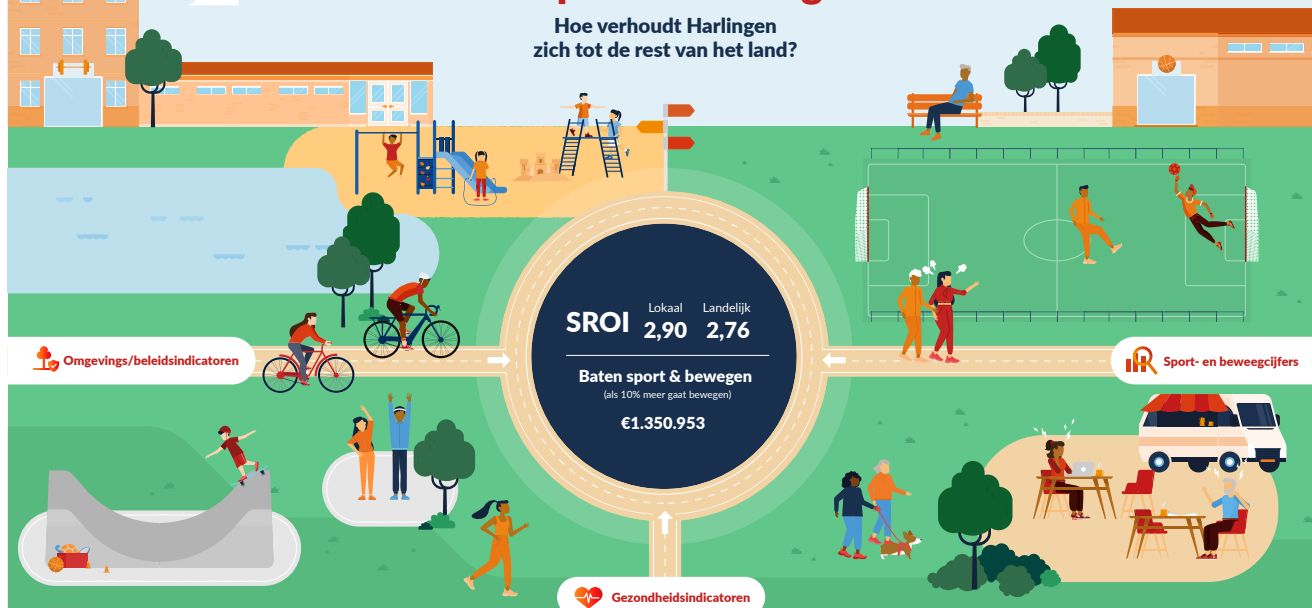
Bijlagen

KADERNOTA SPORT & BEWEGEN

Bijlage I	Infographic: Maatschappelijke waarde van sport en bewegen
Bijlage II	KISS-rapportage gemeente Harlingen in 2023

Maatschappelijke waarde van sport en bewegen

Hoe verhoudt Harlingen zich tot de rest van het land?

Kerncijfers Harlingen	Hoogopgeleiden	Besteedbaar inkomen	Niet-westerse migranten	Grijze druk	Stedelijkheid
	Lokaal 28,3% Landelijk 36,6%	Lokaal € 41.800 Landelijk € 49.400	Lokaal 5,0% Landelijk 14,4%	Lokaal 49,7% Landelijk 34,1%	Lokaal Matig Landelijk n.v.t.

	Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk		Lokaal	Landelijk
Gemiddeld aantal sport-accommodaties	23,8	21,5	Ervaren goede gezondheid	68,2%	70,0%	Beweegrichtlijnen	51,2%	47,5%
Gemiddelde afstand tot sporthal	1,5 km	1,6 km	Ernstig overgewicht	20,9%	15,7%	18 - 64 jaar	53,0%	50,3%
Score beweegvriendelijke omgeving	74	65	Stress	14,0%	20,6%	65+	47,1%	38,9%
Nabijheid van voorzieningen	59	63	18 - 64 jaar	17,5%	24,8%	Wekelijkse sporters	42,7%	53,6%
Sportaccommodaties	65	58	65+	6,2%	7,3%	Sportbondleden	24,2%	24,0%
Recreatief groen en blauw	74	62	Jongeren met psychische klachten	23,8%	27,4%	0 - 9 jaar	18,9%	20,0%
Speelplekken	99	80				10 - 24 jaar	46,8%	42,0%
Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner	€ 117,4	€ 91,7				25 - 44 jaar	21,9%	22,0%
						45 - 64 jaar	20,2%	21,0%
						65+	18,1%	16,0%
						Ongeorganiseerde sporten		
						Wielrennen	1,0%	1,8%
						Fitness	19,0%	23,8%
						Sportief wandelen	5,0%	4,3%
						Hardlopen	7,0%	10,0%
						Fietsgebruik	24,9%	26,3%

Toelichting

Deze indicatoren zijn geselecteerd op basis van beschikbare gegevens voor alle gemeenten. De gezondheidsindicatoren zijn geselecteerd wanneer bekend is dat sport en bewegen hier effect op kan hebben (zie Human Capital Model). Ontbrekende gegevens worden aangegeven met '-'.
 De indicator beweegvriendelijke omgeving gaat van 0 tot 100 en laat zien in hoeverre de openbare ruimte mogelijkheden biedt voor mensen om te sporten en te bewegen. De veronderstelling is dat een beweegvriendelijke omgeving (dus een hogere score) het beweeggedrag positief beïnvloedt.

Kerncijfers

Hoogopgeleiden (2022)

Het percentage personen in een gemeente waarbij het hoogst behaalde onderwijsniveau het hbo of wo is.

Besteedbaar inkomen (2021)

Gemiddeld besteedbaar inkomen van particuliere huishoudens excl. studenten.

Niet-westerse migranten (2022)

Het percentage personen met een niet-westerse migratieachtergrond in de gemeente.

Grijze druk (2022)

De verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van de personen in de zogenaamde 'productieve' leeftijdsgroep van 20 tot 65 jaar.

Stedelijkheid (2022)

De mate van stedelijkheid bestaat uit vijf categorieën van niet stedelijk tot zeer sterk stedelijk en is gebaseerd op het aantal adressen per vierkante kilometer.

Omgevings-/beleidsindicatoren

Gemiddeld aantal sportaccommodaties (2022)

Deze indicator geeft het aantal recreatieve sportaccommodaties per 10.000 inwoners weer. Er is rekening gehouden met de verschillen in de diversiteit en capaciteit van de accommodaties.

Gemiddelde afstand tot sporthal (2020)

De gemiddelde afstand in kilometers via de weg, van inwoners van een gemeente of in Nederland als geheel, naar de dichtstbijzijnde sporthal.

Score beweegvriendelijke omgeving (2022)

De indicator beweegvriendelijke omgeving gaat van 0 tot 100 en laat zien in hoeverre de openbare ruimte mogelijkheden biedt voor mensen om te sporten en te bewegen. De veronderstelling is dat een beweegvriendelijke omgeving (dus een hogere score) het beweeggedrag positief beïnvloedt.

• De indicator bestaat uit vier deelinidatoren, [klik hier voor meer uitleg](#). Bij de deelinidator sport- en speelplekken ontbreken vaak data om deze indicator nauwkeurig te berekenen. Bij een score onder <10 is daarom aangegeven dat de gegevens ontbreken. [Lees hier wat je moet doen om een nauwkeurig cijfer te krijgen](#).

Uitgaven gemeente sport en bewegen per inwoner (2022)

Gemeentelijke uitgaven aan sportbeleid, -activering en -accommodaties per inwoner. Dit betreft een bewerking van Rebel en het Muller Instituut t.b.v. de SROI-berekening. De bedragen komen daarom niet overeen met de bedragen uit de Monitor sportuitgaven gemeenten 2022.

Gezondheidsindicatoren

Ervaren goede gezondheid (2022)

Percentage personen vanaf 18 jaar dat 'goed' of 'zeer goed' antwoordt op de vraag naar algemene gezondheidstoestand.

Ernstig overgewicht (2022)

Percentage personen vanaf 18 jaar met een BMI van 30 of hoger.

Stress (2022)

Percentage personen vanaf 18 jaar dat afgelopen vier weken (hele) veel stress heeft ervaren.

Jongeren met psychische klachten (2021)

Percentage jongeren uit het tweede en vierde leerjaar van het voortgezet onderwijs dat psychische klachten heeft volgens de [Mental Health Inventory 5](#).

Sport- en bewegcijfers

Beweegrichtlijnen (2022)

Percentage personen dat minstens 150 minuten matig intensief beweegt per week en minimaal twee keer per week bot- en/of spierversterkende oefeningen doet. Voor ouderen horen hier ook balansoefeningen bij. [Lees hier meer over de beweegrichtlijnen](#).

Wekelijkse sporters (2022)

Percentage personen dat minstens één keer per week sport.

Sportbondleden (2022)

Percentage personen met één of meer lidmaatschappen bij een sportbond.

Ongeorganiseerde sporten (2022)

Percentage volwassenen (18 jaar en ouder) dat hardloopt, wielrent, wandelt of fitness. Voor het landelijk percentage is het gemiddelde van de gemeenten genomen.

Fietsgebruik (2015-2019)

Percentage personen dat een gewone fiets gebruikt bij een afstand van minder dan 7,5 km. Het betreft verplaatsingen per fiets waarin de gemeente als vertrekplaats is aangemerkt. Cijfers van gemeenten die na 2019 zijn gefuseerd, zijn niet in dit overzicht opgenomen, of worden getoond in de samenstelling zoals dat het geval was in 2019.

Opbrengsten sport en bewegen (2022)

Het getoonde bedrag geeft aan dat zodra 10% van de mensen die niet voldoen aan de beweegrichtlijnen hier wel aan zouden voldoen, dit jaarlijks gemiddeld leidt tot X euro aan maatschappelijke opbrengsten over de hele levensloop van deze groep.

Berekening opbrengsten sport en bewegen

- Er is gekeken naar het aantal personen dat nu niet aan de beweegrichtlijnen voldoet (in 3 groepen: 5-24 jaar, 25-54 jaar en 55+) en hier is 10% van genomen.
- Dit is vermenigvuldigd met de gemiddelde sociaaleconomische waarde van sport en bewegen uit het rapport ["De sociaaleconomische waarde van sport en bewegen"](#). Deze waarden zijn geïndexeerd naar de waarde in 2022.
- Vervolgens zijn deze bedragen omgerekend naar jaarlijkse opbrengsten op basis van een discontovoet van 2,25% en een gemiddelde resterende levensverwachting van 68 jaar (voor de 5-24 jarigen), 43,6 jaar (voor de 25-54 jarigen) en 18,4 jaar (voor de 55-99 jarigen) (uitgaande van een gemiddelde levensverwachting van 81,5 jaar) en bij elkaar opgeteld.

Let op

- Het getoonde bedrag is tot stand gekomen op basis van enkele aannames en betreft dus een indicatie. Lees het artikel ["Wat is de sociaaleconomische waarde van sport en bewegen"](#) voor meer informatie.
- Het is niet realistisch om te verwachten dat deze winst direct in jaar één volledig zichtbaar wordt.
- De opbrengsten van sport en bewegen zijn gebaseerd op een landelijk gemiddelde en teruggerekend naar gemeentelijke aantallen. Het risico op afwijken van het bedrag is groter bij kleinere gemeenten.

SROI (2022)

De SROI Social Return On Investment, is het verhoudingsgetal tussen maatschappelijke kosten en opbrengsten. Het geeft aan hoeveel hoger de maatschappelijke opbrengsten zijn dan de kosten. Een SROI boven de 1 betekent dat er sprake is van maatschappelijke meerwaarde. Deze cijfers zijn berekend door Rebel en het Muller Instituut in 2022 en in 2024 door het Kenniscentrum Sport & Beweging gepatenteerd met de cijfers uit 2022. Lees het artikel ["SROI van sport en bewegen: maatschappelijke opbrengsten zijn 2,76 keer zo hoog als de kosten"](#) voor de toelichting van de SROI van sport en bewegen. Deze SROI is gebaseerd op de kosten en de beweegrichtlijnen van 2022. [Hier vind je het document](#) dat de aanpassingen toelicht.

KISS rapportage

Gemeente Harlingen in 2023

KISS rapportage voor gemeenten

Het Kennis- en Informatie Systeem Sport (KISS) is een informatiesysteem voor de sport, waarin een aantal fundamentele kerngetallen met betrekking tot lidmaatschap bij sportbonden overzichtelijk wordt gepresenteerd. In juli 2012 is het systeem opgeleverd en is de applicatie beschikbaar gesteld aan zowel bonden als interne gebruikers van NOC*NSF. Vanaf dat moment is KISS jaarlijks voorzien van de meest recente gegevens die beschikbaar zijn. KISS is tot stand gekomen met medewerking van de bij NOC*NSF aangesloten sportbonden. KISS is momenteel het systeem dat zeer zuiver op detailniveau weergeeft hoe alle leden van sportverenigingen in Nederland die aangesloten zijn bij de sportbonden van NOC*NSF verdeeld zijn over Nederland. Hierbij is de privacy van de leden voor 100% gewaarborgd - de gegevens zijn niet te herleiden tot individuen.

Vanuit KISS is voor de Gemeente Harlingen een verzameling van gegevens weergegeven in deze rapportage. Op basis van uw vragen is eventueel ook een specificatie aangebracht op een gebied, doelgroep of sport. De rapportage begint met een aantal landelijke KISS-gegevens. Hiermee is het mogelijk om de gegevens van de gemeente te benchmarken met landelijke gemiddelden.

Naast de landelijke KISS-gegevens worden in deze rapportage ook de landelijke sportdeelnamegegevens weergegeven. In opdracht van NOC*NSF wordt sinds januari 2013 maandelijks de sportdeelname onder een representatieve groep Nederlanders in de leeftijd van 5 tot en met 80 jaar gepeild. In de periode 2013 tot en met 2020 werd hiervoor samengewerkt met Ipsos. Sinds 2021 laat NOC*NSF deze onderzoeken uitvoeren door Verian (voorheen Kantar Public). De uitkomsten van deze metingen leiden tot de maandelijkse NOC*NSF Sportdeelname Index en laat de ontwikkeling zien van de sportdeelname in Nederland. Samen met de gemeente Amsterdam is de landelijke Sportdeelname Index vertaald naar een variant op gemeenteniveau. Dit heeft er toe geleid dat diverse gemeenten (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Dordrecht, Almere, Krimpenerwaard, Vught, Ridderkerk en de provincie Zeeland) de lokale Sportdeelname Index gebruiken. Meer informatie over de landelijke of lokale sportdeelname (NOC*NSF i.c.m. Verian) is te vinden via www.nocnsf.nl/sportdeelnameindex.

Ieder object bevat een korte toelichting. Eventuele bijzonderheden in de data zijn in de toelichting verwerkt. Deze toelichting betreft in dat geval geen inhoudelijk advies, maar eventuele opmerkingen in relatie tot bijvoorbeeld de kwaliteit van de gebruikte data.

Rapportages dienen te goeder trouw gebruikt te worden met respect voor alle betrokken partijen. Na ontvangst van de rapportage zal op korte termijn een gesprek plaatsvinden met iemand van NOC*NSF en/of de betreffende provinciale sportorganisatie die de gegevens uit deze KISS rapportage kan toelichten. Tijdens dit gesprek zal de rapportage worden besproken en in de lokale context geplaatst worden op basis van de lokale kennis in combinatie met de KISS-gegevens.

Naast de gegevens met betrekking tot de Gemeente Harlingen zijn meer gegevens over sportdeelname te vinden in het rapport: Zo sport Nederland - trends en ontwikkelingen in sportdeelname (www.nocnsf.nl/zosportNederland). Indien u vragen heeft, kunt u contact opnemen met NOC*NSF via kiss@nocnsf.nl.

Veel succes!

Begripsdefinitie

Ledenpercentage:

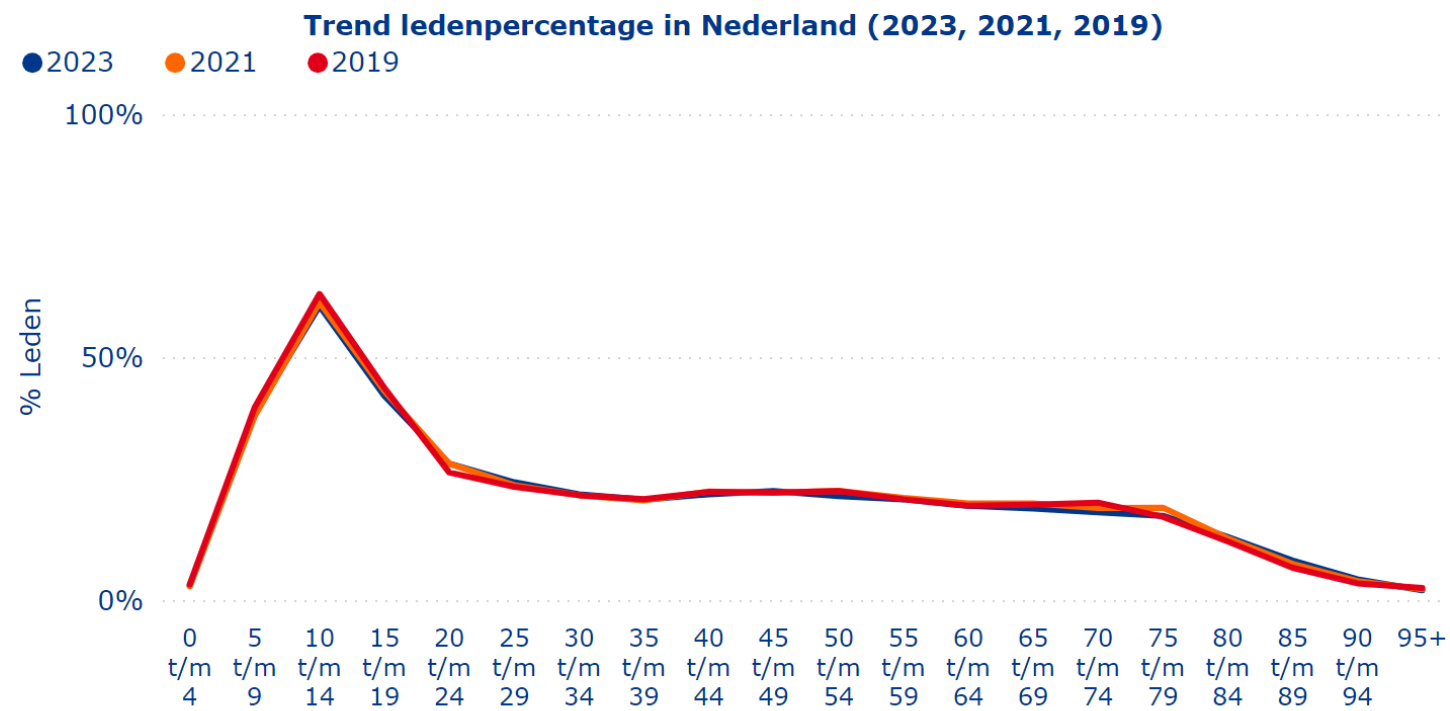
Het aantal mensen dat een lidmaatschap heeft bij één of meer bij NOC*NSF aangesloten sportbonden, afgezet tegen het aantal inwoners. Afhankelijk van het geografische niveau is het aantal leden afgezet tegen het aantal inwoners in 4-positie positie postcodegebieden (bijvoorbeeld 5416), wijken, de gemeente of Nederland. Wanneer het over één sportbond gaat, betreft het ledenpercentage het percentage mensen dat één of meer lidmaatschappen heeft bij de betreffende bond. De complete lijst met aangesloten sportbonden is te vinden in het rapport Zo Sport Nederland. Dit rapport is te downloaden via www.nocnsf.nl/zosportNederland.

Sportdeelname:

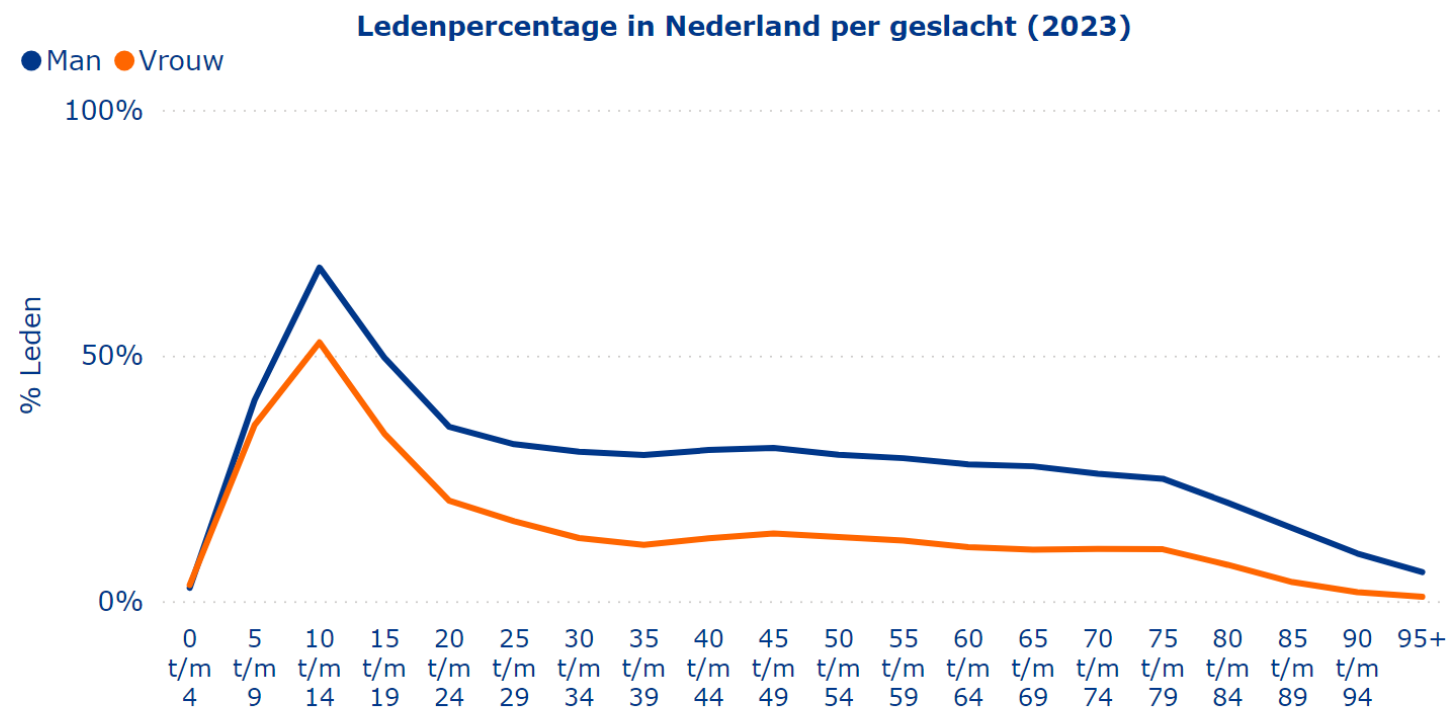
De sporters in deze rapportage zijn gemeten door middel van de NOC*NSF Sportdeelname Index (SDI). Van 2013 tot en met 2020 werd de sportdeelname maandelijks gemeten door Ipsos onder Nederlanders van 5 t/m 80 jaar. Vanaf 2021 wordt dit door Verian (voorheen Kantar Public) gedaan. De SDI is gebaseerd op de Richtlijnen voor Sportdeelname Onderzoek (RSO). Zoals beschreven in de RSO worden wekelijkse sporters gedefinieerd als mensen die gedurende één maand of langer minimaal 4 keer hebben gesport, en zijn maandelijks sporters mensen die minstens 1 keer per maand hebben gesport.

Geografische indeling:

De geografische indeling die in KISS wordt gebruikt is gebaseerd op de 6-positie postcodegebieden (bijvoorbeeld 5416AB). Op basis van de verdeling van Nederland in deze postcodegebieden worden in KISS de volgende geografische gebieden gedefinieerd: postcodes, wijken, gemeenten en provincies. In deze rapportage wordt standaard uitgegaan van de gemeente als geheel en een onderverdeling naar wijken en postcodes.

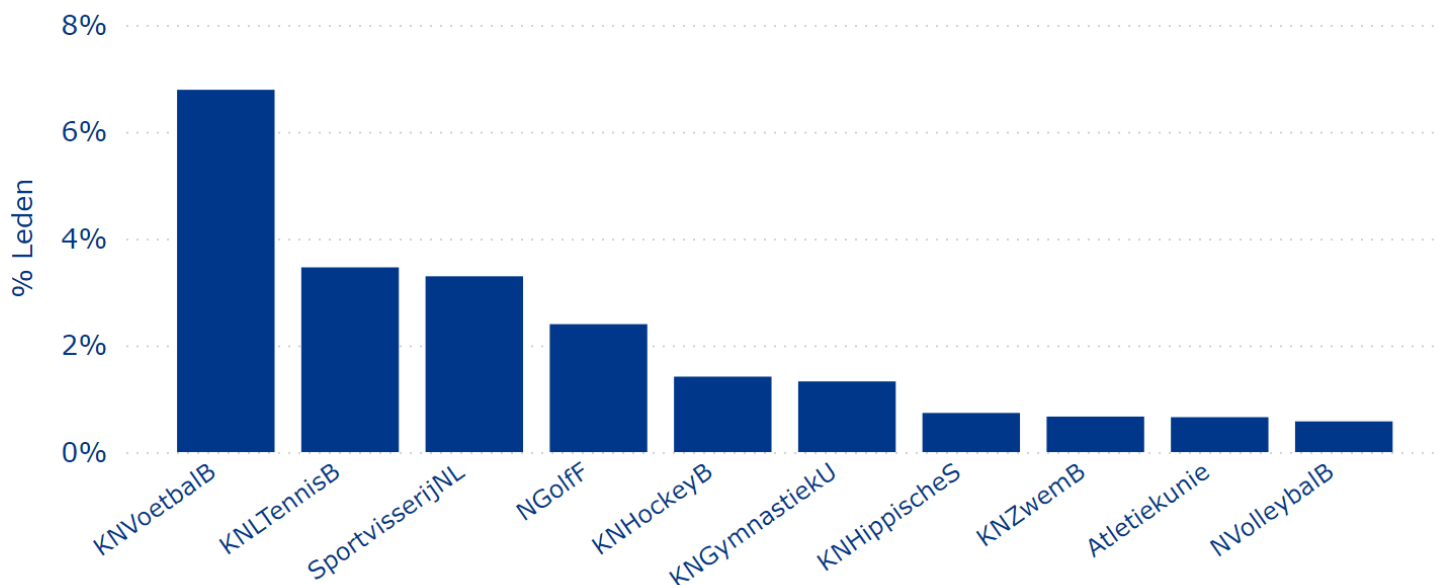

Toelichting: Een vergelijking van het ledenpercentage per leeftijdscategorie in 2023 (24,2 %), 2022 (24,2 %), 2021 (24,6 %) en 2019 (24,7 %) in Nederland.

Toelichting: Het ledenpercentage in Nederland in 2023 (24,2 %) weergegeven per leeftijdscategorie, met een onderscheid naar geslacht. Hierbij is het aantal leden per geslacht afgezet tegen het aantal inwoners van dat geslacht.

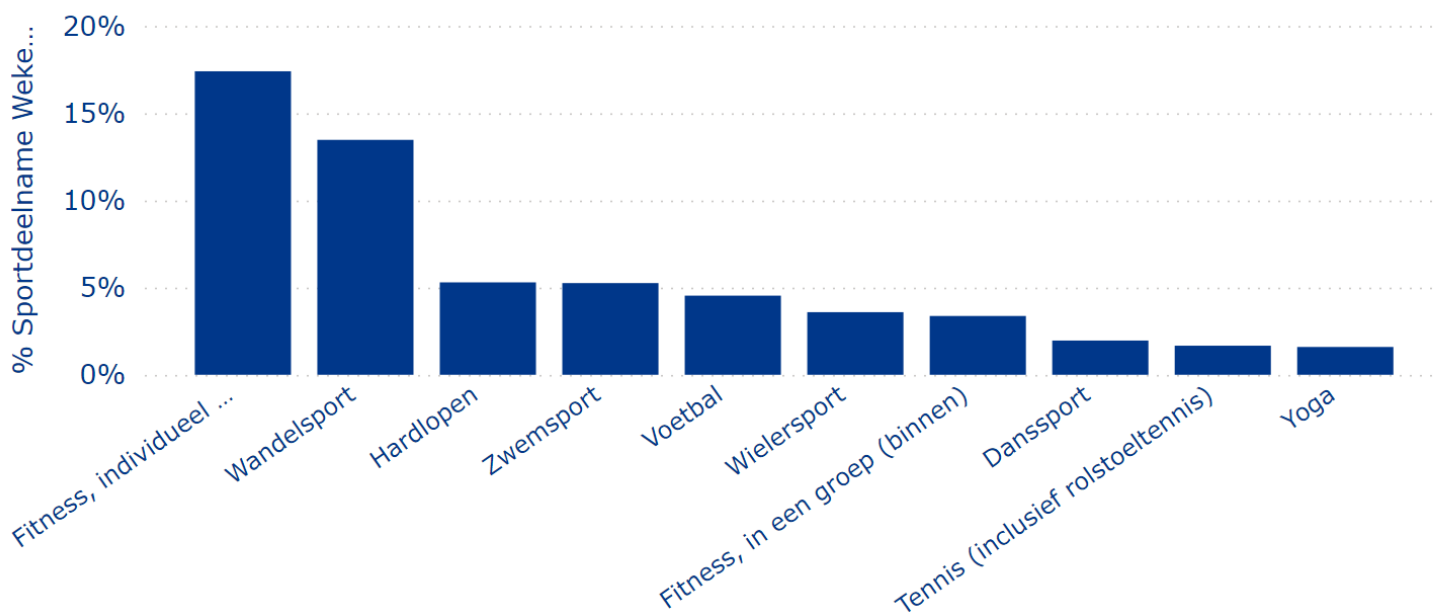
Top 10 sportbonden in Nederland (2023)

Toelichting:

De top 10 sportbonden in Nederland in 2023, kijkend naar het percentage van de Nederlandse bevolking dat één of meer lidmaatschappen heeft bij de genoemde sportbond.

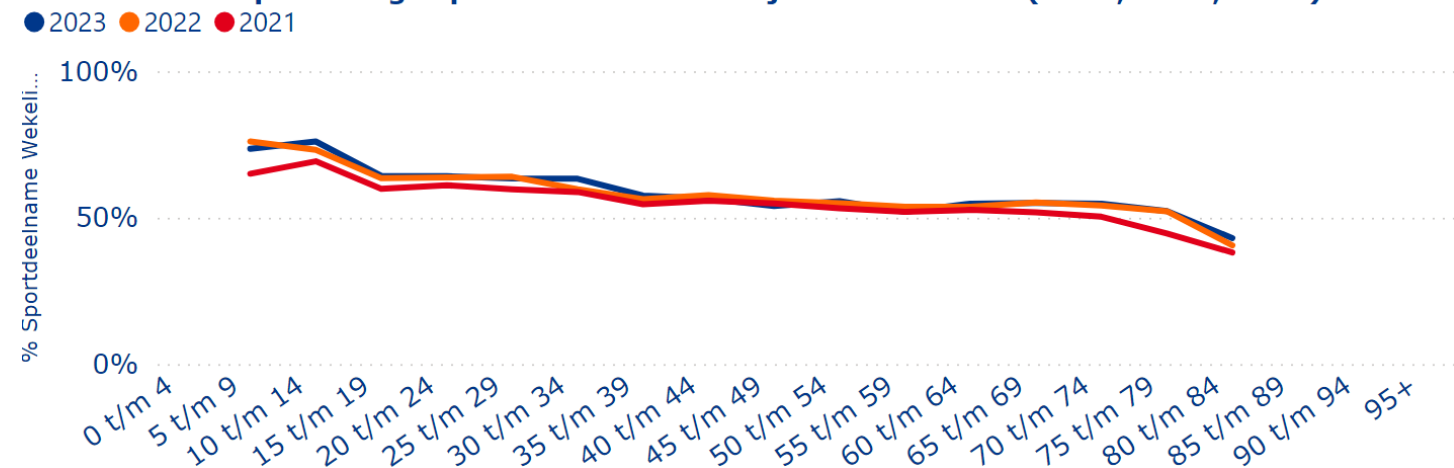
Top 10 sporten in Nederland (2023)

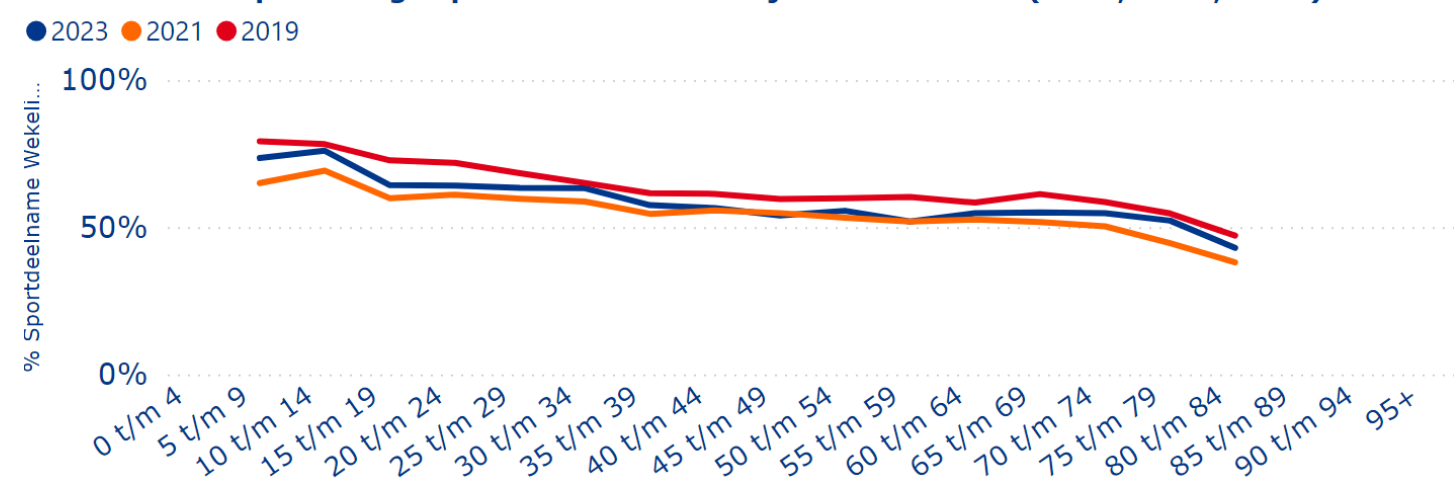
Toelichting:

De top 10 sporten in Nederland in 2023, kijkend naar het percentage van de Nederlandse bevolking dat gedurende één maand of langer minimaal 4 keer heeft gesport.

Trend percentage sportdeelname wekelijks in Nederland (2023, 2022, 2021)

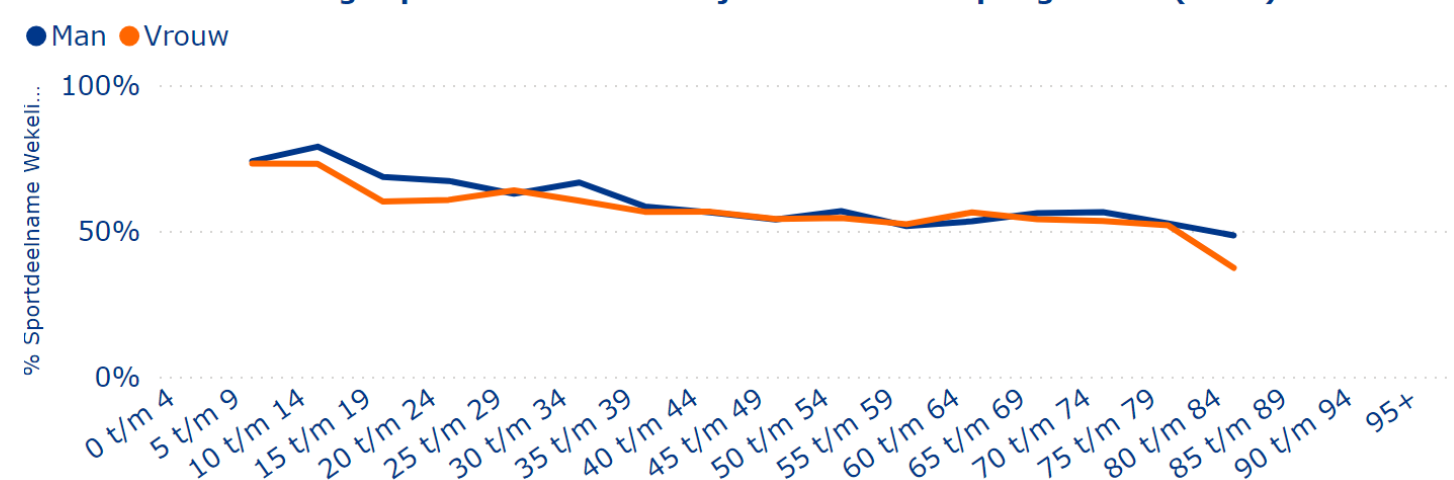

Trend percentage sportdeelname wekelijks in Nederland (2023, 2021, 2019)

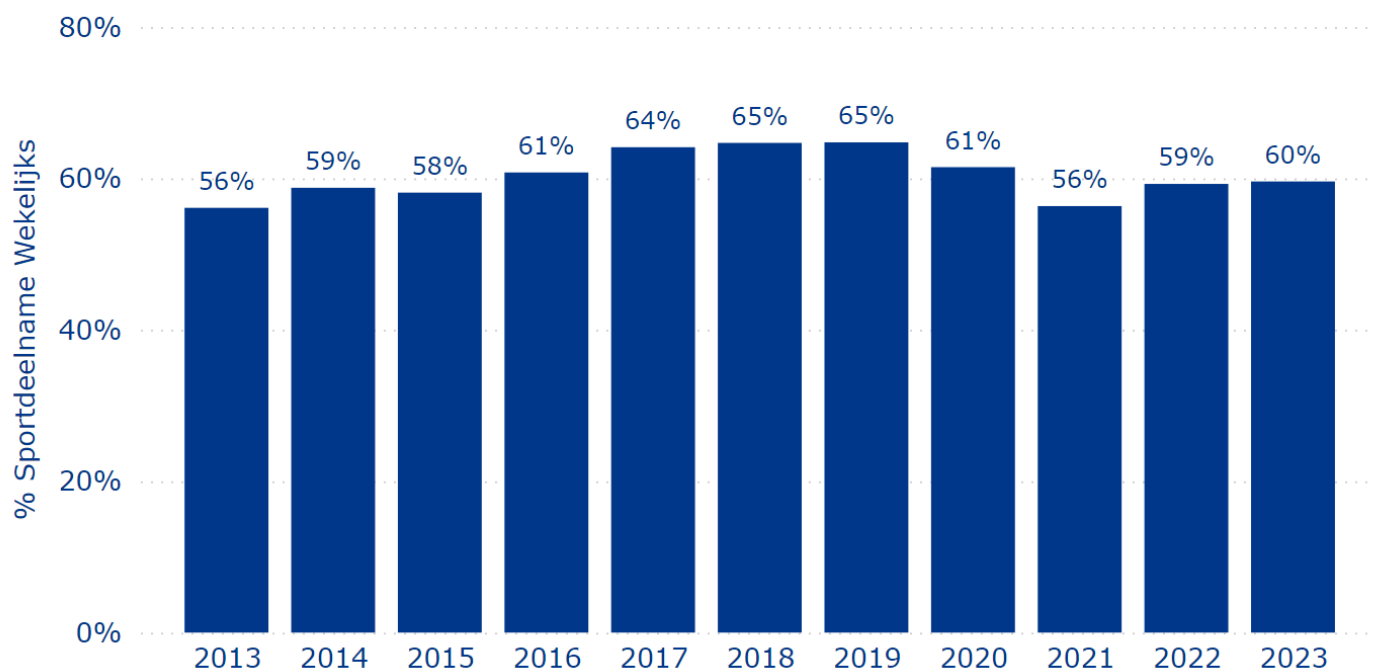
Toelichting: Een vergelijking van het sportdeelname percentage per leeftijdscategorie in 2023 (60%), 2022 (59%), 2021 (56%) en 2019 (65%) in Nederland.

Percentage sportdeelname wekelijks in Nederland per geslacht (2023)

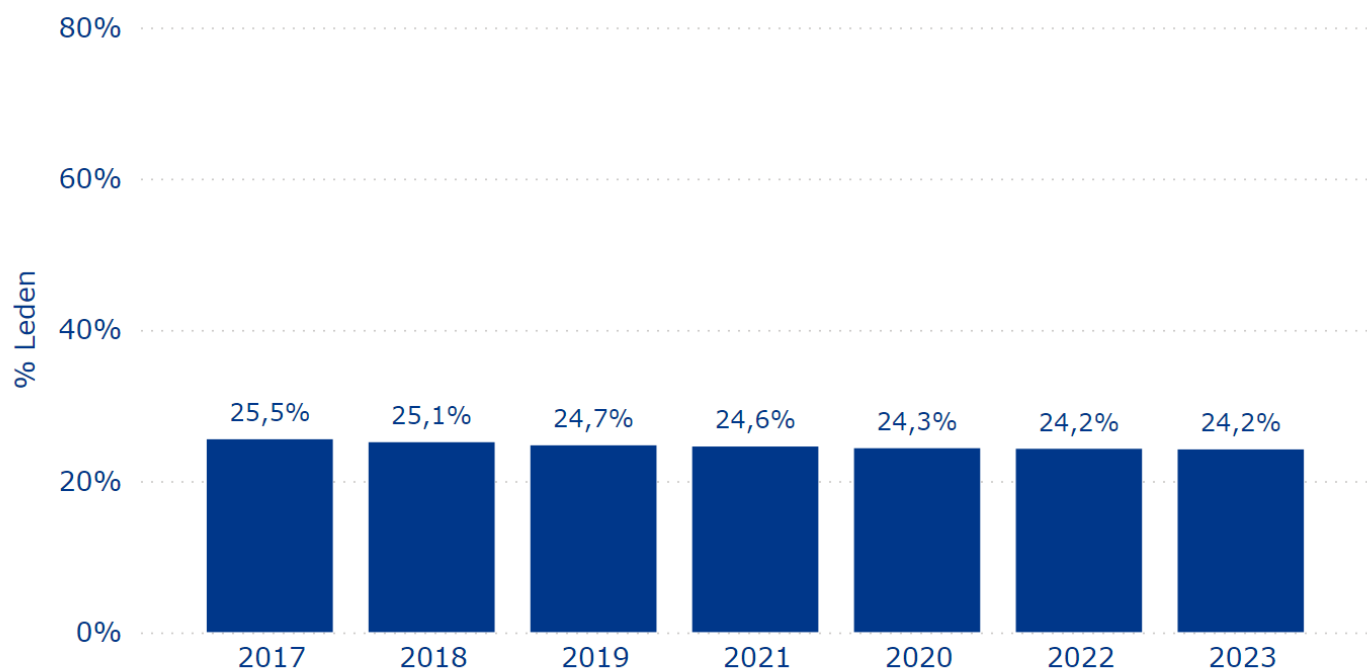

Toelichting: Het sportdeelname percentage weergegeven per leeftijdscategorie, met een onderscheid naar geslacht.

Trend percentage sportdeelname wekelijks in Nederland (2013 - 2023)

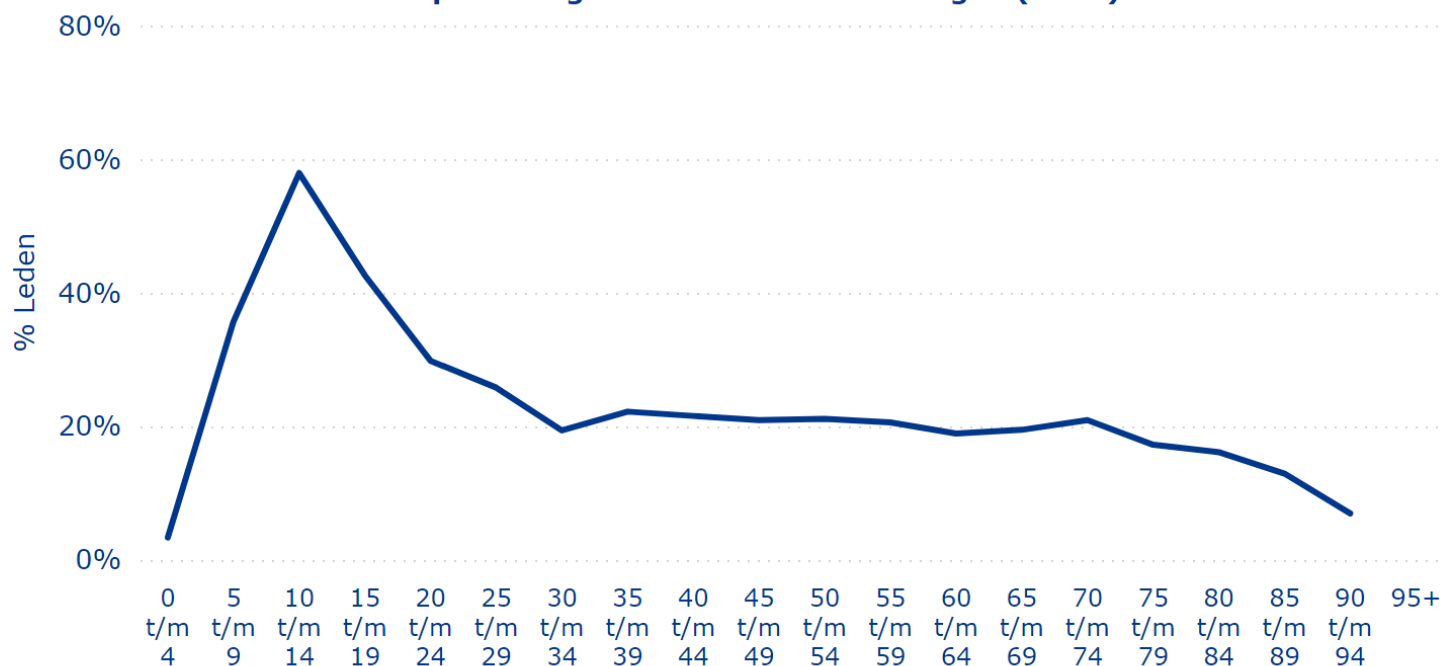
Trend ledenpercentage in Nederland (2017 - 2023)

Toelichting:

Het percentage sportdeelname en leden in Nederland weergegeven over de afgelopen jaren.

Ledenpercentage in de Gemeente Harlingen (2023)

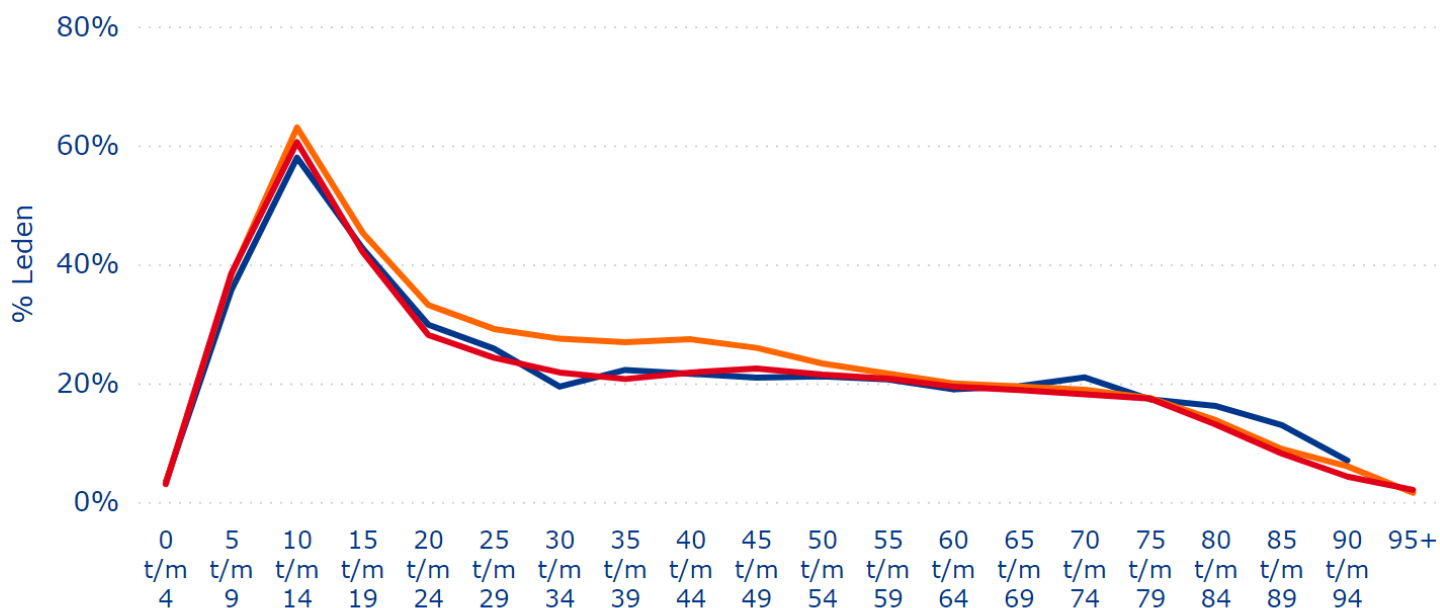
LeeftijdGroep	% inwoners met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden
0 t/m 4	3,4%
5 t/m 9	35,7%
10 t/m 14	57,9%
15 t/m 19	42,6%
20 t/m 24	29,8%
25 t/m 29	25,8%
30 t/m 34	19,4%
35 t/m 39	22,2%
40 t/m 44	21,6%
45 t/m 49	20,9%
50 t/m 54	21,1%
55 t/m 59	20,6%
60 t/m 64	18,9%
65 t/m 69	19,5%
70 t/m 74	20,9%
75 t/m 79	17,3%
80 t/m 84	16,1%
85 t/m 89	12,9%
90 t/m 94	7,0%
95+	

Toelichting:

Het ledenpercentage in de Gemeente Harlingen in 2023 (24,3 %), weergegeven per leeftijdscategorie.

Vergelijking ledenpercentage Gemeente Harlingen, provincie Friesland en Nederland (2023)

● Gemeente ● Provincie ● Landelijk

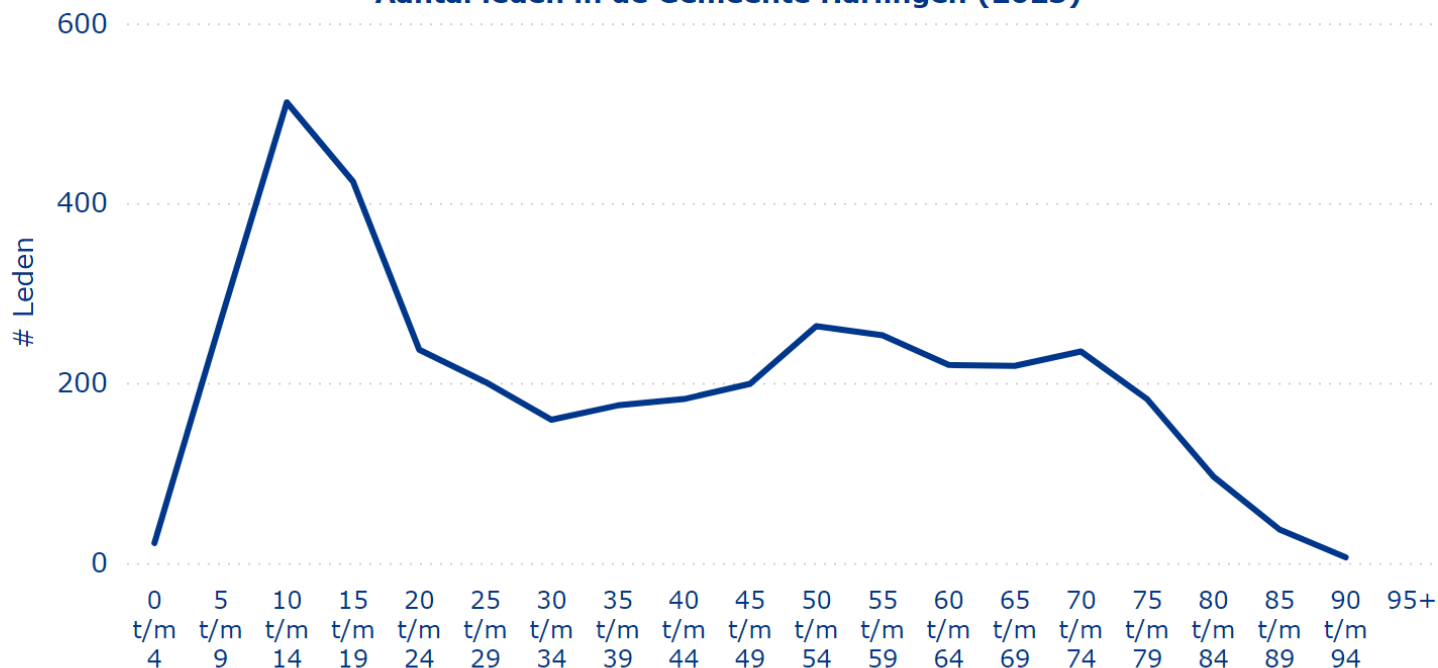

LeeftijdGroep	% inwoners met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden (Gemeente)	% inwoners met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden (Provincie)	% inwoners met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden (Nederland)
0 t/m 4	3,4%	3,2%	3,0%
5 t/m 9	35,7%	38,3%	38,5%
10 t/m 14	57,9%	63,0%	60,5%
15 t/m 19	42,6%	45,3%	42,0%
20 t/m 24	29,8%	33,1%	28,1%
25 t/m 29	25,8%	29,1%	24,3%
30 t/m 34	19,4%	27,5%	21,8%
35 t/m 39	22,2%	26,9%	20,7%
40 t/m 44	21,6%	27,4%	21,8%
45 t/m 49	20,9%	25,9%	22,5%
50 t/m 54	21,1%	23,3%	21,4%
55 t/m 59	20,6%	21,6%	20,8%
60 t/m 64	18,9%	19,9%	19,4%
65 t/m 69	19,5%	19,4%	18,9%
70 t/m 74	20,9%	18,9%	18,1%
75 t/m 79	17,3%	17,5%	17,4%
80 t/m 84	16,1%	13,7%	13,0%
85 t/m 89	12,9%	8,9%	8,1%
90 t/m 94	7,0%	6,0%	4,3%
95+		1,5%	2,0%

Toelichting:

Het ledenpercentage in de Gemeente Harlingen (24,3 %) vergeleken met het ledenpercentage in de provincie Friesland (26,7 %) en Nederland (24,2 %) in 2023.

Aantal leden in de Gemeente Harlingen (2023)

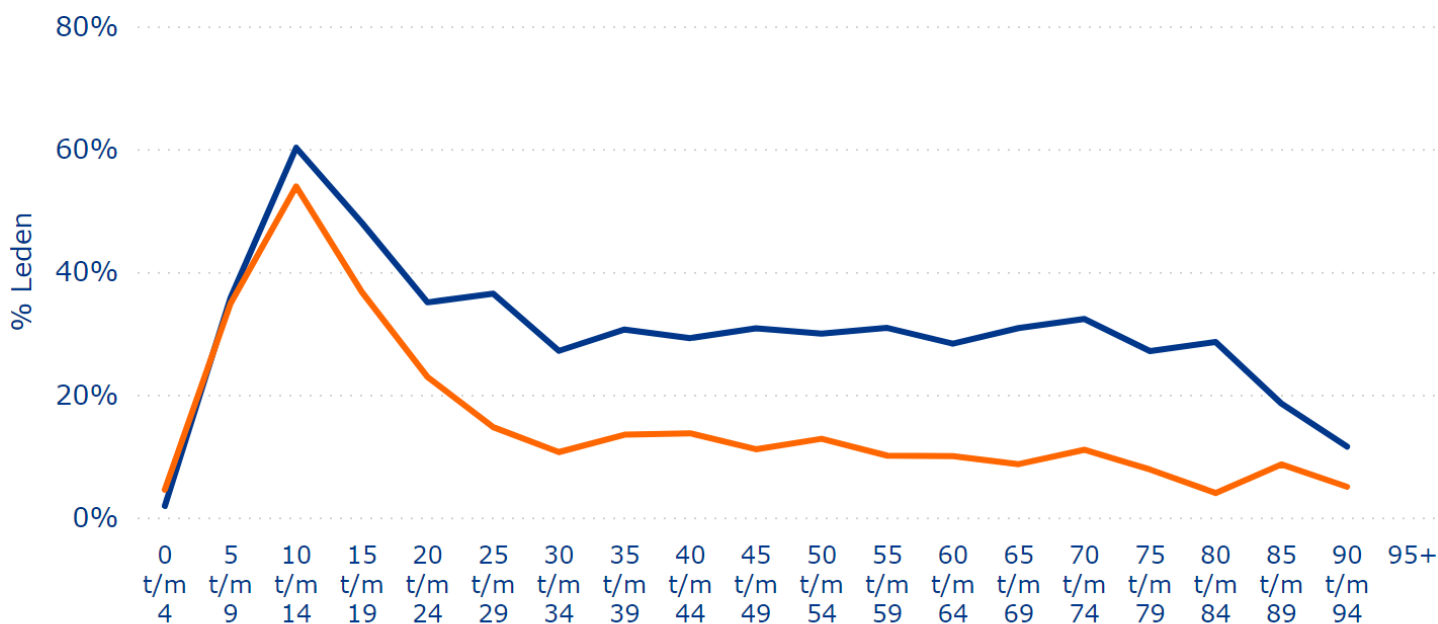
LeeftijdGroep	# inwoners met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden
0 t/m 4	22
5 t/m 9	269
10 t/m 14	512
15 t/m 19	424
20 t/m 24	237
25 t/m 29	201
30 t/m 34	159
35 t/m 39	175
40 t/m 44	182
45 t/m 49	199
50 t/m 54	263
55 t/m 59	253
60 t/m 64	220
65 t/m 69	219
70 t/m 74	235
75 t/m 79	182
80 t/m 84	96
85 t/m 89	37
90 t/m 94	6
95+	

Toelichting:

Het absolute aantal inwoners in de Gemeente Harlingen (3.927) - weergegeven per leeftijdscategorie - dat een lidmaatschap heeft bij één of meer sportbonden in 2023.

Ledenpercentage in de Gemeente Harlingen per geslacht (2023)

● Man ● Vrouw

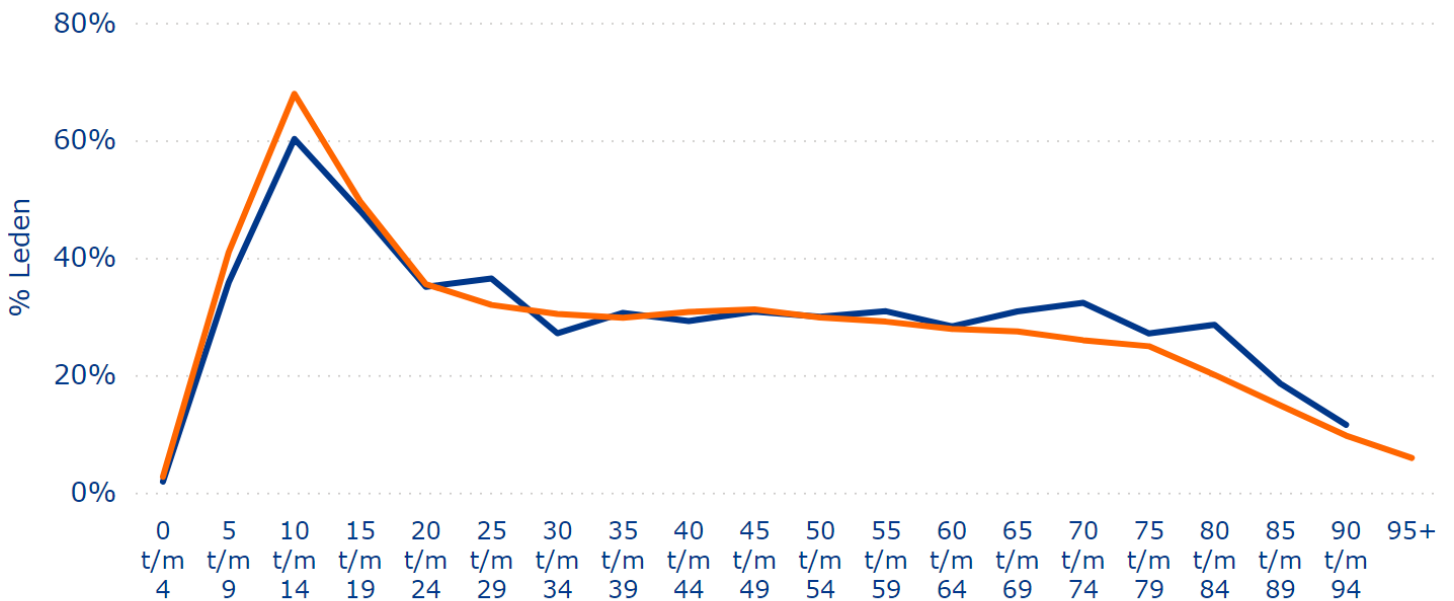
LeeftijdGroep	% Mannen met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden	% Vrouwen met een lidmaatschap bij één of meer sportbonden
0 t/m 4	1,9%	4,5%
5 t/m 9	35,8%	34,8%
10 t/m 14	60,2%	53,9%
15 t/m 19	48,0%	36,7%
20 t/m 24	35,0%	22,9%
25 t/m 29	36,4%	14,7%
30 t/m 34	27,1%	10,6%
35 t/m 39	30,6%	13,5%
40 t/m 44	29,2%	13,7%
45 t/m 49	30,8%	11,1%
50 t/m 54	29,9%	12,8%
55 t/m 59	30,9%	10,1%
60 t/m 64	28,3%	10,0%
65 t/m 69	30,8%	8,7%
70 t/m 74	32,3%	11,0%
75 t/m 79	27,1%	7,8%
80 t/m 84	28,6%	4,0%
85 t/m 89	18,5%	8,6%
90 t/m 94	11,5%	5,0%
95+		

Toelichting:

Het ledenpercentage in de Gemeente Harlingen in 2023 (24,3 %), weergegeven per leeftijdscategorie, met een onderscheid naar geslacht. Hierbij is het aantal leden per geslacht afgezet tegen het aantal inwoners van dat geslacht.

Ledenpercentage mannen in de Gemeente Harlingen en Nederland (2023)

● Gemeente ● Landelijk

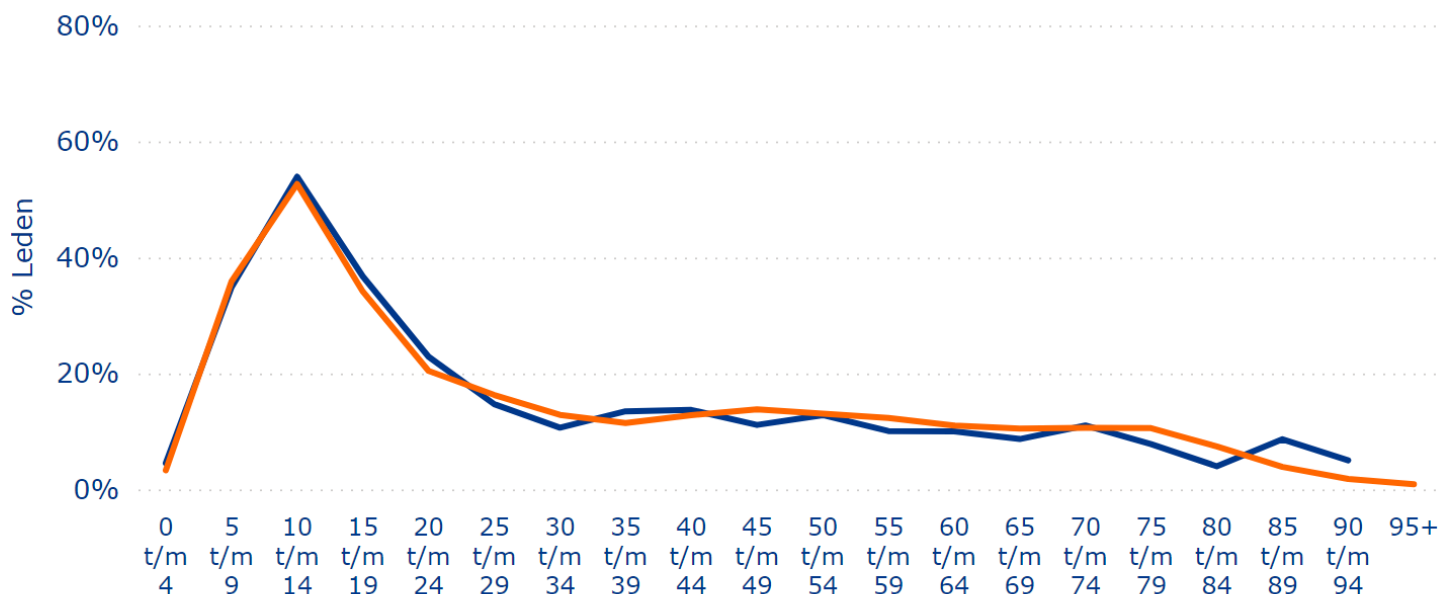
LeeftijdGroep	Mannen leden - gemeente	Mannen leden - Nederland
0 t/m 4	1,9%	2,7%
5 t/m 9	35,8%	40,9%
10 t/m 14	60,2%	67,9%
15 t/m 19	48,0%	49,6%
20 t/m 24	35,0%	35,5%
25 t/m 29	36,4%	31,9%
30 t/m 34	27,1%	30,4%
35 t/m 39	30,6%	29,8%
40 t/m 44	29,2%	30,7%
45 t/m 49	30,8%	31,2%
50 t/m 54	29,9%	29,8%
55 t/m 59	30,9%	29,1%
60 t/m 64	28,3%	27,9%
65 t/m 69	30,8%	27,4%
70 t/m 74	32,3%	25,9%
75 t/m 79	27,1%	24,9%
80 t/m 84	28,6%	20,0%
85 t/m 89	18,5%	14,9%
90 t/m 94	11,5%	9,7%
95+		5,9%

Toelichting:

Het ledenpercentage onder mannen in 2023, weergegeven per leeftijdscategorie. Hierbij is het aantal mannelijke leden afgezet tegen het aantal mannelijke inwoners, zowel voor de Gemeente Harlingen (32,5 %) als landelijk (31,9 %).

Ledenpercentage vrouwen in de Gemeente Harlingen en Nederland (2023)

● Gemeente ● Landelijk

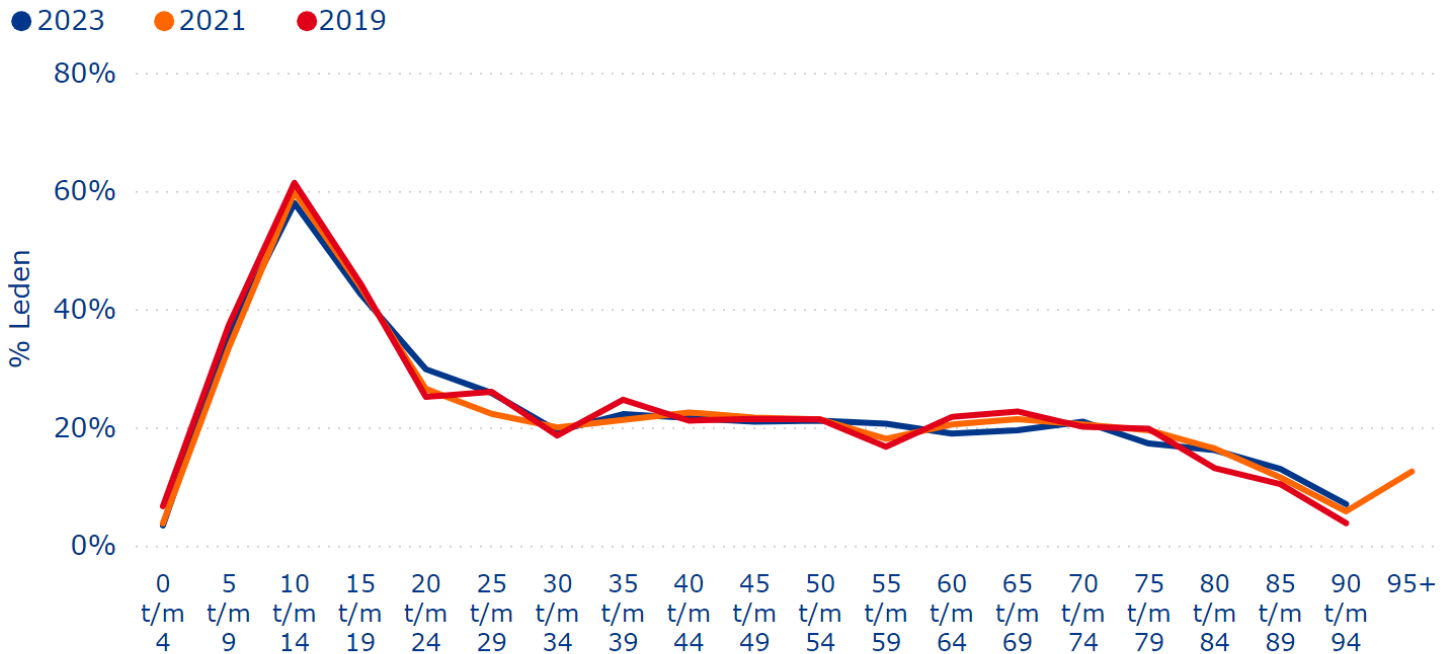

LeeftijdGroep	Vrouwen leden - gemeente	Vrouwen leden - Nederland
0 t/m 4	4,5%	3,3%
5 t/m 9	34,8%	35,8%
10 t/m 14	53,9%	52,7%
15 t/m 19	36,7%	34,1%
20 t/m 24	22,9%	20,4%
25 t/m 29	14,7%	16,3%
30 t/m 34	10,6%	12,8%
35 t/m 39	13,5%	11,4%
40 t/m 44	13,7%	12,8%
45 t/m 49	11,1%	13,8%
50 t/m 54	12,8%	13,1%
55 t/m 59	10,1%	12,3%
60 t/m 64	10,0%	11,0%
65 t/m 69	8,7%	10,5%
70 t/m 74	11,0%	10,6%
75 t/m 79	7,8%	10,6%
80 t/m 84	4,0%	7,4%
85 t/m 89	8,6%	3,9%
90 t/m 94	5,0%	1,8%
95+		0,9%

Toelichting:

Het ledenpercentage onder vrouwen in 2023, weergegeven per leeftijdscategorie. Hierbij is het aantal vrouwelijke leden afgezet tegen het aantal vrouwelijke inwoners, zowel voor de Gemeente Harlingen (15,8 %) als landelijk (16,5 %).

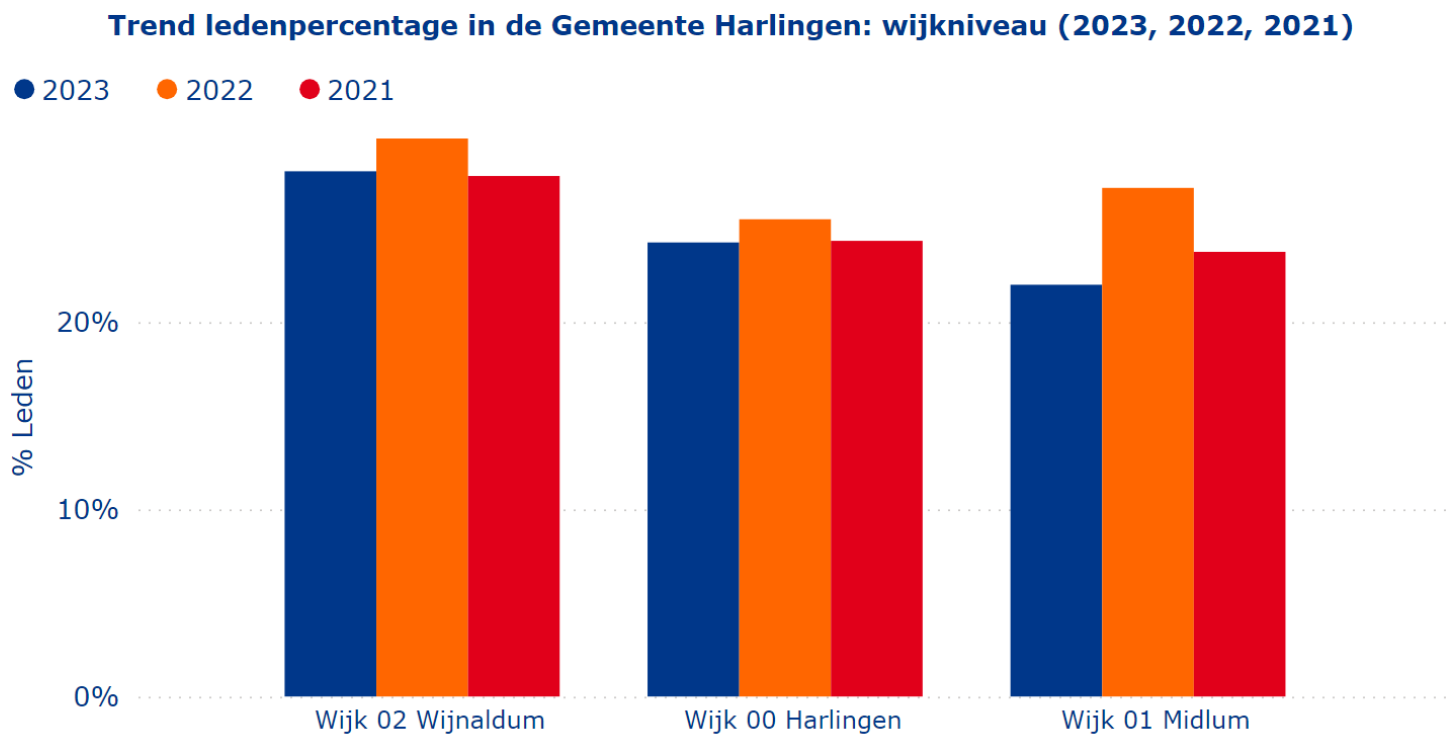
Trend ledenpercentage in de Gemeente Harlingen (2023, 2021, 2019)

LeeftijdGroep	2023	2021	2019	2023 - 2019
0 t/m 4	3,4%	3,7%	6,6%	-3,3%
5 t/m 9	35,7%	33,4%	37,2%	-1,5%
10 t/m 14	57,9%	59,8%	61,3%	-3,4%
15 t/m 19	42,6%	43,9%	44,4%	-1,8%
20 t/m 24	29,8%	26,5%	25,1%	4,7%
25 t/m 29	25,8%	22,3%	26,0%	-0,2%
30 t/m 34	19,4%	20,0%	18,6%	0,8%
35 t/m 39	22,2%	21,3%	24,7%	-2,4%
40 t/m 44	21,6%	22,5%	21,1%	0,4%
45 t/m 49	20,9%	21,6%	21,4%	-0,5%
50 t/m 54	21,1%	21,3%	21,3%	-0,2%
55 t/m 59	20,6%	18,0%	16,7%	3,9%
60 t/m 64	18,9%	20,5%	21,7%	-2,8%
65 t/m 69	19,5%	21,4%	22,7%	-3,2%
70 t/m 74	20,9%	20,5%	20,1%	0,9%
75 t/m 79	17,3%	19,5%	19,7%	-2,5%
80 t/m 84	16,1%	16,4%	13,1%	3,0%
85 t/m 89	12,9%	11,5%	10,4%	2,5%
90 t/m 94	7,0%	5,8%	3,8%	3,2%
95+		12,5%		

Toelichting:

Een vergelijking van het ledenpercentage per leeftijdscategorie in 2023 (24,3 %), 2021 (24,4 %) en 2019 (25,7 %) in de Gemeente Harlingen.

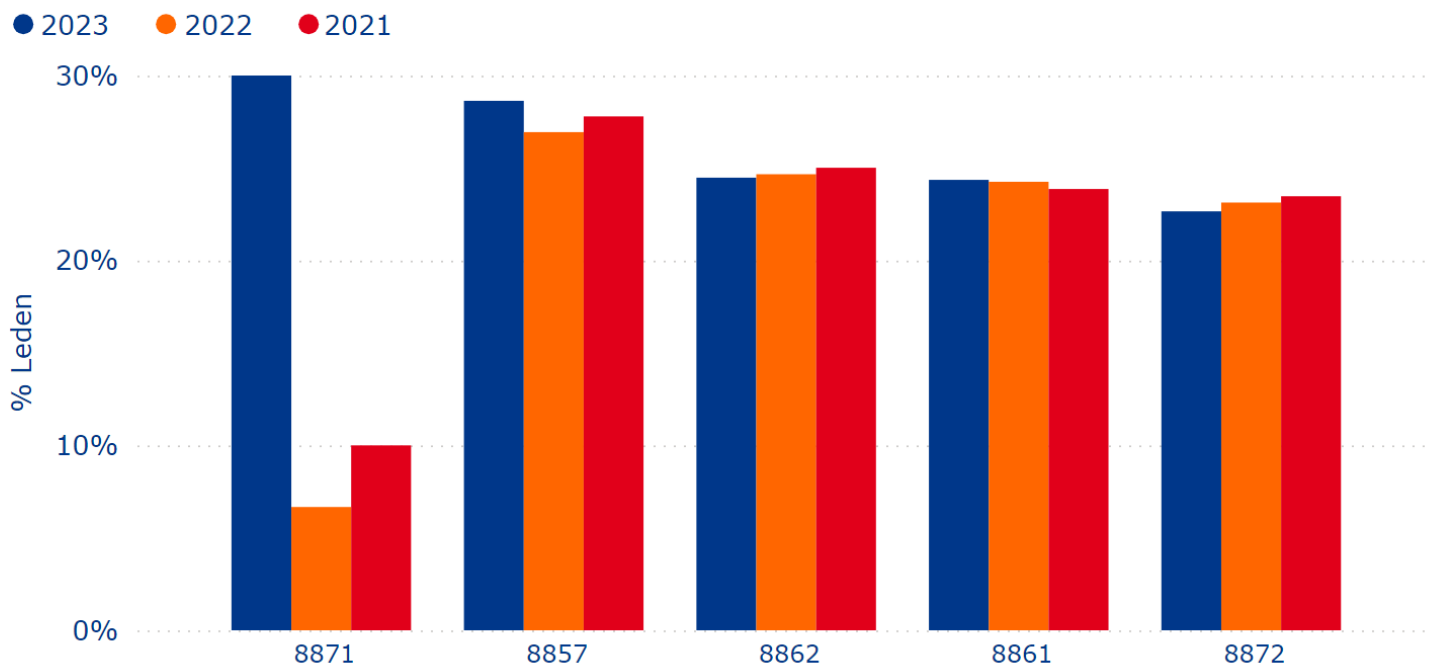

Wijk	2023	2022	2021	SES_WOA	Gemidd. Leden% NL
Wijk 02 Wijnaldum	28,0%	29,8%	27,8%	0,06	25,0%
Wijk 00 Harlingen	24,2%	25,5%	24,3%	-0,15	19,9%
Wijk 01 Midlum	22,0%	27,2%	23,7%	0,00	23,6%

Toelichting:

Het ledenpercentage is weergegeven in een 'ranking' per wijk. Het betreft het ledenpercentage voor de hele bevolking per wijk, sporttak overstijgend. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen 2023, 2022 en 2021. De wijk met het hoogste ledenpercentage in 2023 staat vooraan. Daarnaast is in de tabel de SES-WOA score van 2023 toegevoegd (Sociaal Economische Status - Welvaart Opleiding Arbeidsverleden) en het

Trend ledenpercentage per postcode in de Gemeente Harlingen (2023, 2022, 2021)

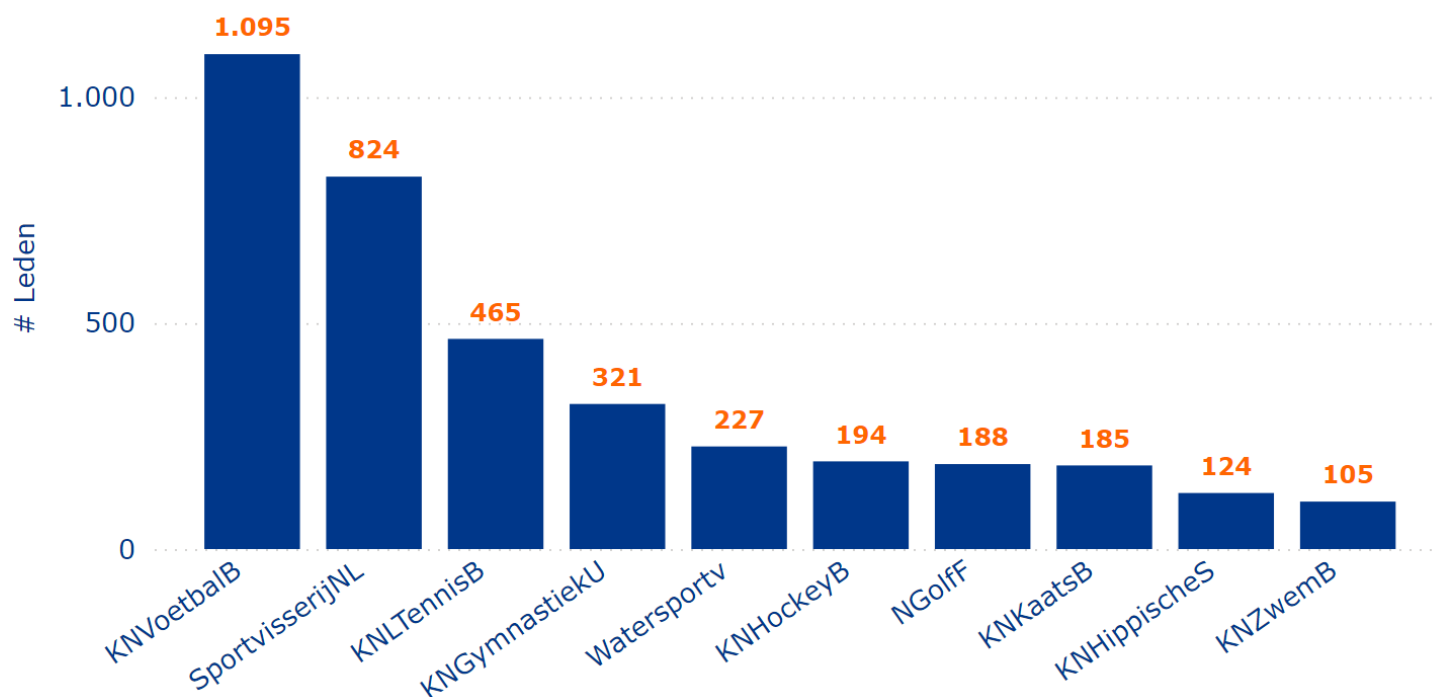

Postcode4	2023	2022	2021
8871	30,0%	6,7%	10,0%
8857	28,6%	26,9%	27,8%
8862	24,5%	24,7%	25,0%
8861	24,4%	24,3%	23,9%
8872	22,7%	23,1%	23,5%

Toelichting:

Het ledenpercentage is weergegeven in een 'ranking' per postcode. Het betreft het ledenpercentage voor de hele bevolking per postcode, sporttak overstijgend. Er wordt een vergelijking gemaakt tussen 2023, 2022 en 2021. De postcode met het hoogste ledenpercentage in 2023 staat vooraan.

Aandeel top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen (2023)

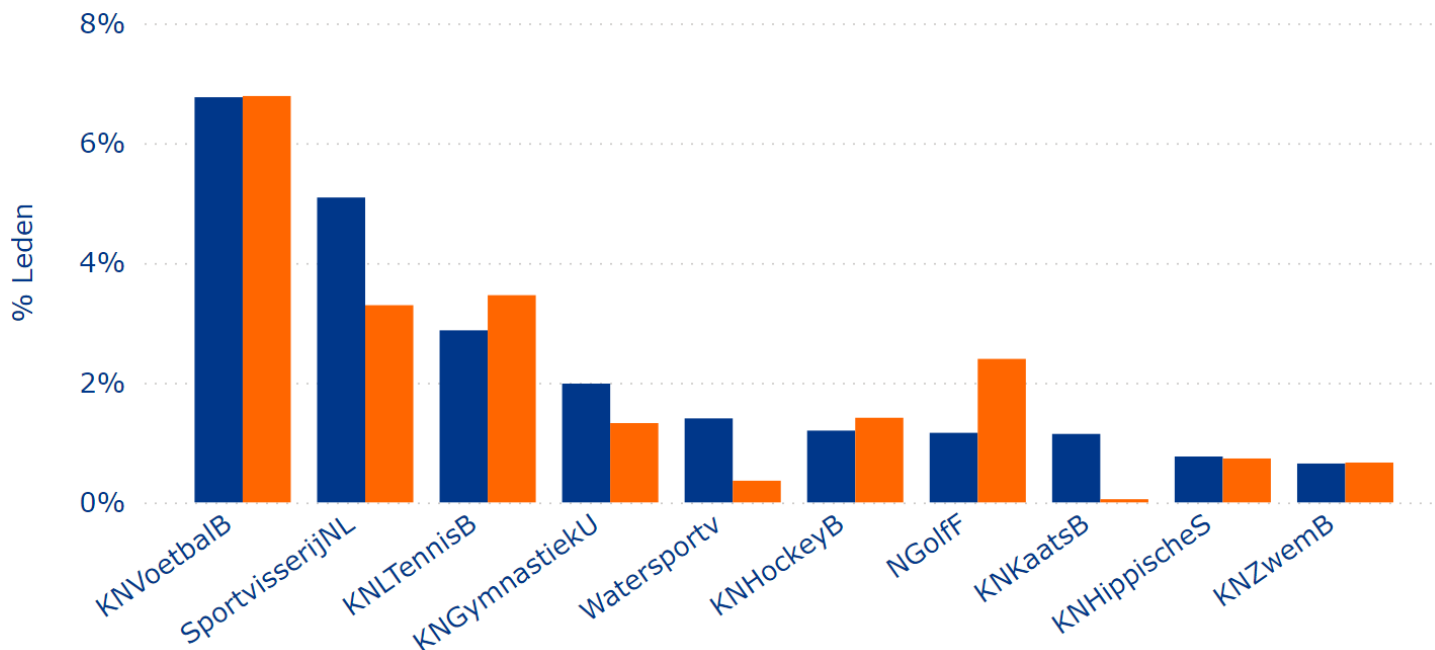
Sportbond	# Inwoners met een lidmaatschap
KNVoetbalB	1.095
SportvisserijNL	824
KNLTennisB	465
KNGymnastiekU	321
Watersportv	227
KNHockeyB	194
NGolfF	188
KNKaatsB	185
KNHippischeS	124
KNZwemB	105

Toelichting:

De top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen in 2023 op basis van de ledencijfers.

Aandeel top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen vergeleken met Nederland (2023)

● Gemeente ● Nederland

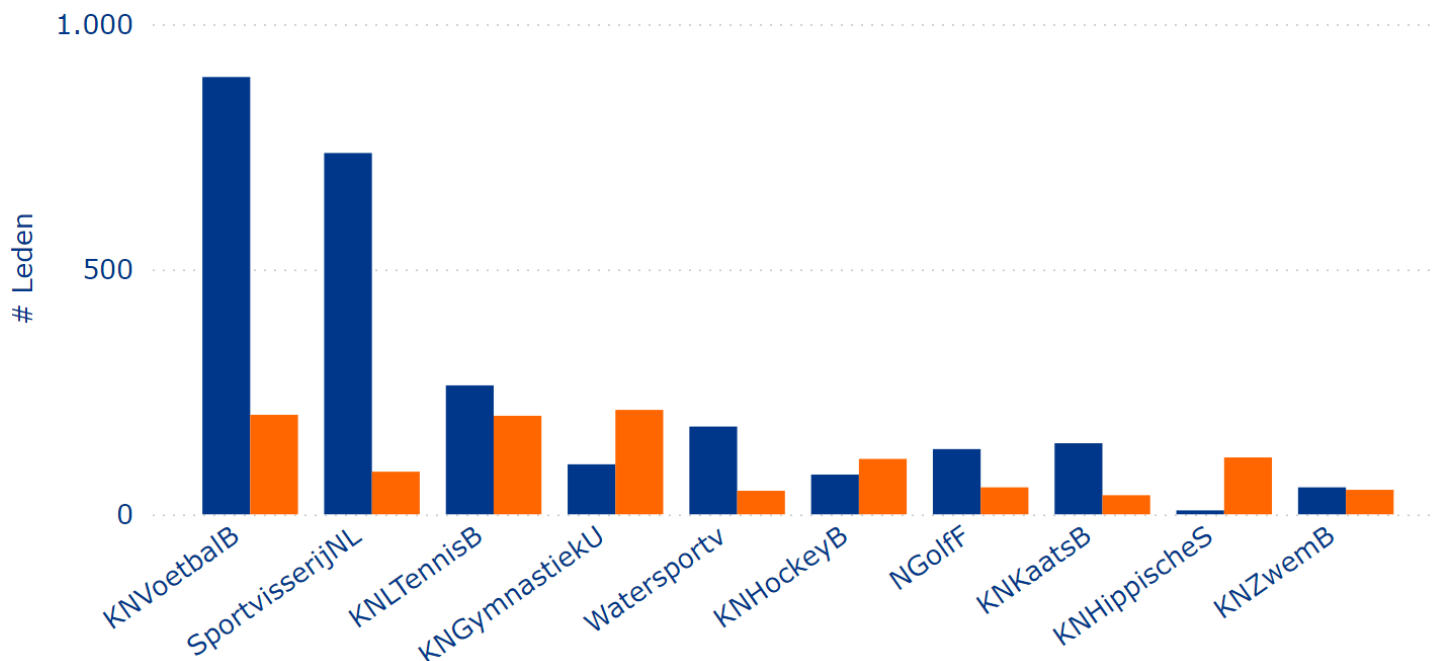
Sportbond	Gemeente	Nederland
KNVoetbalB	6,8%	6,8%
SportvisserijNL	5,1%	3,3%
KNLTennisB	2,9%	3,5%
KNGymnastiekU	2,0%	1,3%
Watersportv	1,4%	0,4%
KNHockeyB	1,2%	1,4%
NGolfF	1,2%	2,4%
KNKaatsB	1,1%	0,1%
KNHippischeS	0,8%	0,7%
KNZwemB	0,6%	0,7%

Toelichting:

De top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen. Het ledenpercentage van deze bonden in de gemeente is vergeleken met het aandeel dat de top 10 sportbonden van de Gemeente Harlingen landelijk gezien hebben in 2023.

Top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen naar geslacht (2023)

● Man ● Vrouw

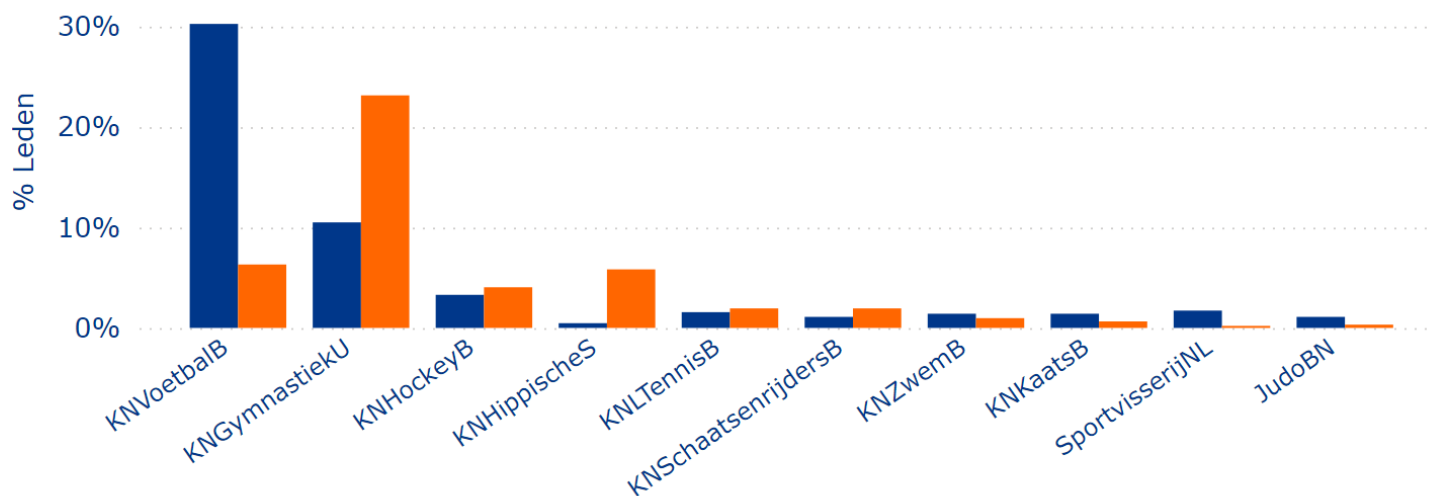
Sportbond	Man	Vrouw	Totaal
KNVoetbalB	892	203	1.095
SportvisserijNL	737	87	824
KNLTennisB	263	201	465
KNGymnastiekU	102	213	321
Watersportv	179	48	227
KNHockeyB	81	113	194
NGolff	133	55	188
KNKaatsB	145	39	185
KNHippischeS	8	116	124
KNZwemB	55	50	105

Toelichting:

De top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen in 2023, in een ranking naar geslacht. De bond uit de top 10 met het hoogste **totaal** (man + vrouw) aantal leden staat vooraan.

Top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen naar geslacht voor jeugd 5 t/m 12 (2023)

● Jongens ● Meisjes

Jongens 5 t/m 12

Sportbond	# 2023	% 2023	# 2022	% 2022	# 2021	% 2021
KNVoetbalB	193	30,3%	178	27,8%	176	27,2%
KNGymnastiekU	67	10,5%	70	10,9%	81	12,5%
KNHockeyB	21	3,3%	16	2,5%	14	2,2%
SportvisserijNL	11	1,7%	9	1,4%	12	1,9%
KNLTennisB	10	1,6%	8	1,2%	15	2,3%
KNKaatsB	9	1,4%	7	1,1%	6	0,9%
KNZwemB	9	1,4%	11	1,7%	15	2,3%
JudoBN	7	1,1%	5	0,8%	4	0,6%
KNSchaatsenrijdersB	7	1,1%	9	1,4%	8	1,2%
NBasketbalB	5	0,8%	5	0,8%	5	0,8%
Totaal	312	48,9%	340	53,0%	300	46,4%

Meisjes 5 t/m 12

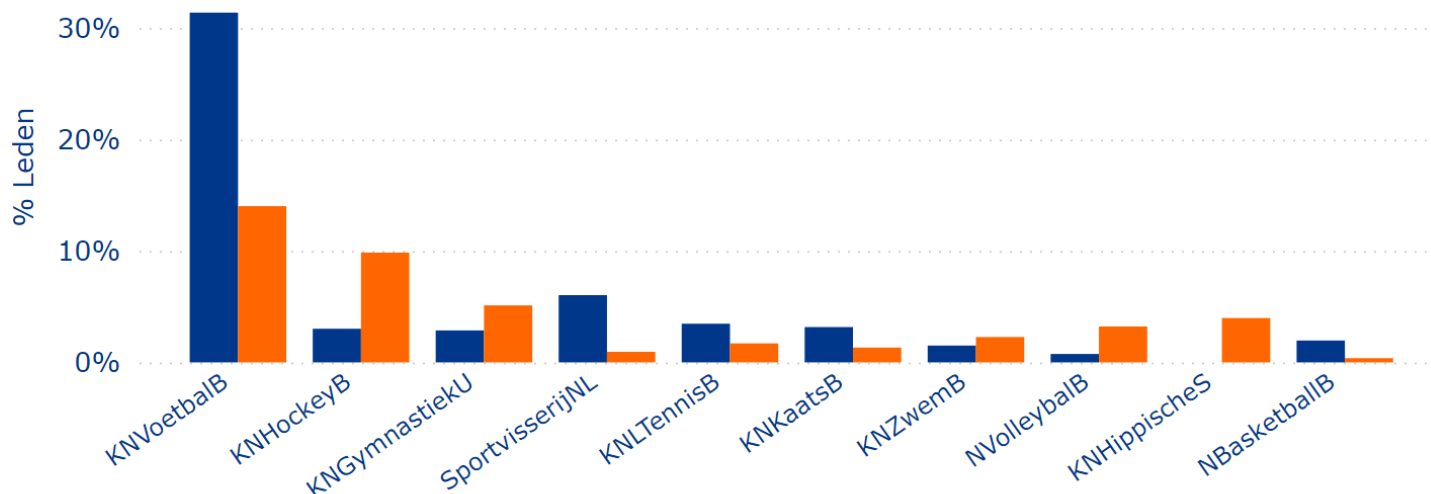
Sportbond	# 2023	% 2023	# 2022	% 2022	# 2021	% 2021
KNGymnastiekU	143	23,1%	132	21,5%	127	21,0%
KNVoetbalB	39	6,3%	33	5,4%	33	5,5%
KNHippischeS	36	5,8%	25	4,1%	25	4,1%
KNHockeyB	25	4,0%	22	3,6%	35	5,8%
KNLTennisB	12	1,9%	5	0,8%	9	1,5%
KNSchaatsenrijdersB	12	1,9%	19	3,1%	13	2,1%
KNZwemB	6	1,0%	13	2,1%	17	2,8%
KNKaatsB	4	0,6%	1	0,2%	1	0,2%
NVolleybalB	3	0,5%	2	0,3%	6	1,0%
Atletiekunie	2	0,3%	1	0,2%		
JudoBN	2	0,3%				

Toelichting:

De top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen, in een ranking naar geslacht, voor leeftijdscategorie 5 t/m 12 jaar. In de bovenste grafiek staat de bond uit de top 10 met het hoogste **totale** (jongens + meisjes) percentage leden in 2023 vooraan. In de tabellen wordt de top 10 bonden **binnen het geslacht** bepaald op basis van het percentage leden in 2023 (46,3 %).

Top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen naar geslacht voor jeugd 13 t/m 18 (2023)

● Jongens ● Meisjes

Jongens 13 t/m 18

Sportbond	# 2023	% 2023	# 2022	% 2022	# 2021	% 2021
KNVoetbalB	208	31,4%	217	34,0%	216	32,8%
SportvisserijNL	40	6,0%	34	5,3%	35	5,3%
KNLTennisB	23	3,5%	22	3,4%	23	3,5%
KNKaatsB	21	3,2%	24	3,8%	29	4,4%
KNHockeyB	20	3,0%	20	3,1%	19	2,9%
KNGymnastiekU	19	2,9%	15	2,3%	13	2,0%
NBasketballB	13	2,0%	16	2,5%	12	1,8%
KNZwemB	10	1,5%	12	1,9%	12	1,8%
BadmintonNL	5	0,8%	3	0,5%	3	0,5%
JudoBN	5	0,8%	3	0,5%	3	0,5%
NVolleybalB	5	0,8%	7	1,1%	6	0,9%

Meisjes 13 t/m 18

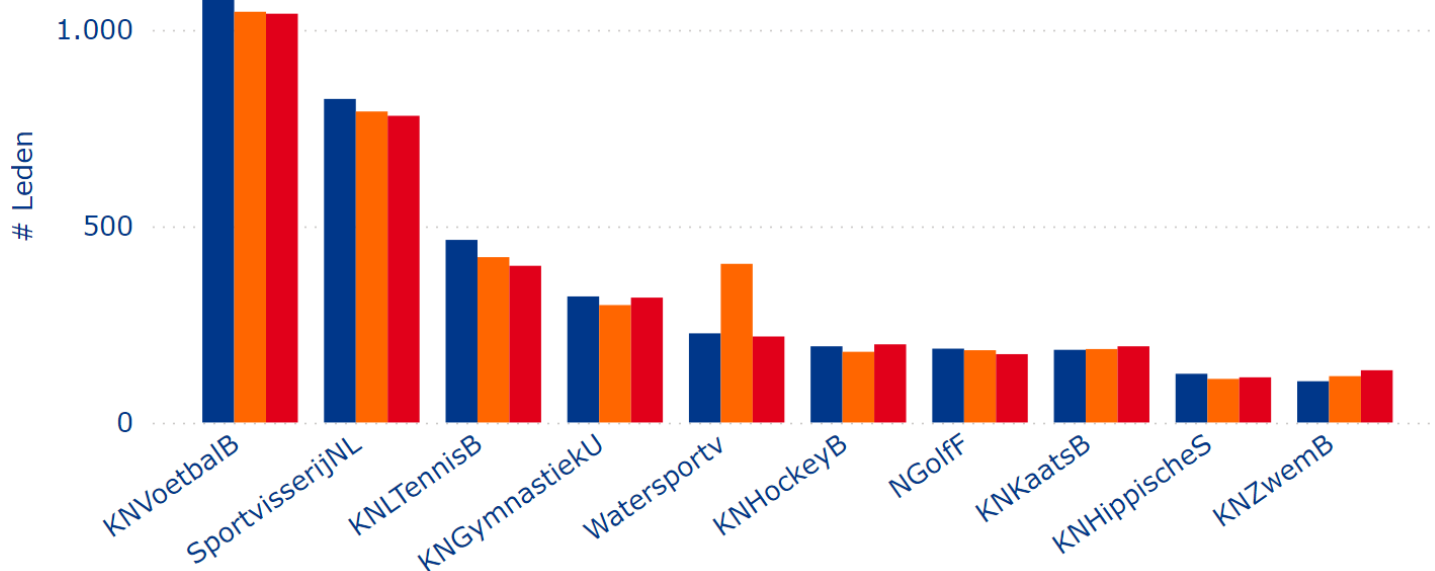
Sportbond	# 2023	% 2023	# 2022	% 2022	# 2021	% 2021
KNVoetbalB	74	14,0%	73	13,2%	76	13,6%
KNHockeyB	52	9,8%	56	10,1%	70	12,5%
KNGymnastiekU	27	5,1%	24	4,3%	33	5,9%
KNHippischeS	21	4,0%	22	4,0%	20	3,6%
NVolleybalB	17	3,2%	13	2,3%	15	2,7%
KNZwemB	12	2,3%	13	2,3%	12	2,1%
KNLTennisB	9	1,7%	10	1,8%	8	1,4%
BadmintonNL	7	1,3%	6	1,1%	5	0,9%
KNKaatsB	7	1,3%	7	1,3%	7	1,3%
SportvisserijNL	5	0,9%	5	0,9%	6	1,1%
Totaal	228	43,2%	229	41,3%	250	44,7%

Toelichting:

De top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen, in een ranking naar geslacht, voor leeftijdscategorie 13 t/m 18 jaar. In de bovenste grafiek staat de bond uit de top 10 met het hoogste **totale** (jongens + meisjes) percentage leden in 2023 vooraan. In de tabellen wordt de top 10 bonden **binnen het geslacht** bepaald op basis van het percentage leden in 2023 (47,4 %).

Trend top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen (2023, 2022, 2021)

● 2023 ● 2022 ● 2021

Sportbond	2023	2022	2021
KNVoetbalB	1.095	1.046	1.041
SportvisserijNL	824	792	781
KNLTennisB	465	421	399
KNGymnastiekU	321	299	318
Watersportv	227	404	219
KNHockeyB	194	180	199
NGolfF	188	184	174
KNKaatsB	185	187	194
KNHippischeS	124	111	115
KNZwemB	105	118	133

Toelichting:

De top 10 sportbonden in de Gemeente Harlingen, vergeleken voor de jaren 2023, 2022 en 2021. De bond uit de top 10 met het hoogste aantal leden in 2023 staat vooraan.

Contact

Bezoekadres:

Papendallaan 60, Arnhem

Postadres:

Postbus 302, 6800 AH Arnhem

Telefoon:

026-4834400

Email:

kiss@nocnsf.nl

Website:

www.nocnsf.nl